

Nova določila o minimalnih osebnih dohodkih delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij in tarifni sporazumi med različnimi vejami dejavnosti so dali osnovo za izdelavo novih tarifnih pravilnikov, ki naj bi jih končali do konca marca letos. Tarifne komisije, samoupravni organi in še posebno sindikalne organizacije stoje pred važno nalogo.

Kako začeti? Kakšna so glavna stališča? Kako popraviti posamezne dosedanje neskladnosti? O tem se zdaj sprašujejo v raznih kolektivih. Marsikje pa želijo in pričakujejo konkretnih, podrobnih navodil.

Glavne smernice, kot jih je nakazalavilo delavcev, a bi vzporedno s tem ne povečali tudi proizvodnega učinka, lepo in mirno sprijazniti tudi z manjšimi prejemki.

To je eno osnovnih načel pri izdelavi novih tarifnih pravilnikov. Seveda, vsako podjetje ima svoje specifičnosti in mora delitev dohodka prilagoditi svojim potrebam in možnostim. S takimi kriteriji morajo samoupravni organi v podjetjih začeti izdelavati tarifne pravilnike in tako prispevati, da bodo le-ti čimbolj prilagojeni potrebam podjetja in hkrati stimulativen za delavce.

K. M.

Prebodli so plavž in vroče železo je steklo v kalupe. rodobno kot vroče železo je med jeseniškimi delavci prekipelo tudi potrpljenje, ko so pred 40 leti, pod vplivi oktobrske revolucije in KPJ zahtevali svoje pravice. O tem berite na 7. strani

Vloga zborov proizvajalcev se ureliavlja

Zaščita družbenih koristi

O prvem posegu ObLO Kranj v notranje razmere v Opekarni Stražišče in v podjetju »Kovinar« v Kranju

Seja zbora proizvajalcev ObLO Kranj, ki je bila v torek, 13. januarja, je bila posebno zanimiva in je privabila številne udeležence. Na dnevnem redu je bila namreč razprava o problemih upravljanja v podjetjih »Kovinar« Kranj in »Opekarna« v Stražišču.

Ze sam ta korak, da je zbor proizvajalcev postavil na dnevni red problem notranjih odnosov v kolektivih, že samo to dejstvo je pomembno. Zakoni v bistvu dajejo občinskemu organu velike naloge pri usmerjanju gospodarstva in razvijanju samoupravnih organov. Toda v praksi se to šele uveljavlja. V marsikateri gospodarski organizaciji se še zmeraj sliši naporno mnenje, češ to so »naše notranje stvari«.

Neurejeni odnosi v »Opekarni« v Stražišču so se vlekli že dalj časa. Bili so notranji spori in trenja, ki so privedli celo do preteptov. Sprito takega stanja v kolektivu je jasno, da so bili oslavljeni tudi politični in samoupravni organi ko-

lektiva. To se je pokazalo tudi pred zborom proizvajalcev. Kot je bilo rečeno v poročilu Občinskega sindikalnega sveta, ki je tudi vso stvar spravil pred zbor proizvajalcev preko Sveta za industrijo, je bilo za tako stanje največ krivo vodstvo podjetja, a v ožjem smislu sam direktor. Po poročilu o stanju v podjetju in nekaterih živahnih pripombah je zbor sprejel sklep, da se stvar izroči v postopek rednega sodišča, da se predloži ObLO razrešnico direktorja Jožeta Urbanca ter da se v oddelku za gospodarstvo ObLO pripravi konkreten predlog o izgledih za bodočo gospodarsko dejavnost tega podjetja.

Dasi morda v lažji obliki, ven-

darle po vsebini podobni nezdravi pojavi so se pokazali tudi v podjetju »Kovinar«. Značilno je bilo, da so pred zborom proizvajalcev nastopili zagovorniki dveh mišljenj; nekateri, ki so trdili, da je tam delavsko upravljanje z vezanimi rokami in drugi, celo predstavniki političnih organizacij, ki so trdili, da so to le izjave in ugotovitve posameznikov, ki ne ustrezajo resničnemu stanju. Nekaj pa se je pokazalo kot neizpodbitno: da so tudi tam organi samoupravljanja in druge organizacije nesposobne, da bi se spoprijele s takim stanjem, ki se nadaljuje že nekaj let. Uveljavila se je parola »najbolje molčati«, kar je zelo škodljivo.

Zbor proizvajalcev je imenoval 7-člansko komisijo, ki naj v enem mesecu pregleda stanje v podjetju in predloži najustreznejšo rešitev ObLO.

Pri vsem tem gre za gospodarjenje v podjetjih in za soddoločanje delavskih organov oziroma kolektiva. V obeh primerih je bilo ugo-

toljeno, da kolektiv ni imel tiste besede pri nekaterih bistvenih vprašanjih, kot bi bilo treba.

Ze samo to, ne glede na odnose med ljudmi, je zaviralo tudi razvoj delavskega samoupravljanja, meglilo in slabilo napore za večjo storilnost in v danih primerih demoraliziralo člane kolektiva tako daleč, da so zgubljali zaupanje v lastne izvoljene organe. Zato, kot je bilo naglašeno na zboru proizvajalcev, je tu višji organ dolžan, da v interesu družbe zaščiti ne le ekonomski napredek teh kolektivov, marveč tudi družbeno ureditev, ki ima prav na torišču proizvodnje, v naših gospodarskih organizacijah, svoje osnovne temelje.

-c. l.

S seje Okrajnega odbora Zveze prijateljev mladine

Ne več samski domovi

Pionirska organizacija se je že močno utrdila - V krožkih dela preko 6000 pionirjev - Krožki naj ne bodo v šolskih prostorih - Najvažnejša je družinska vzgoja

V torek se je sestal Okrajni odbor Zveze prijateljev mladine in obravnaval delo in probleme pionirske organizacije ter delo društev prijateljev mladine. Seje se je kot gost udeležila tudi predstavnica republiškega odbora Zveze prijateljev mladine.

Na Gorenjskem je danes v pionirski organizaciji 11.664 pionirjev iz 70 šol, vseh šolo-obveznih otrok pa je 13.581. Razliko predstavljajo pionirji v industrijskih središčih, kjer so bile pionirske organizacije doslej na terenu. Z letošnjim le-

tom pa bodo vse pionirske organizacije dokončno prenešene v šole. Pionirske odrede imajo danes že vse šole na Gorenjskem. Tudi pionirski starešinski sveti so se v zadnjem času že lepo uveljavili in dosegli lepe uspehe.

Med pionirji po šolah je zelo razvito delo v krožkih. Po zanimanju učencev so na prvem mestu dramski krožki, sledijo pevski, orkestrni, strelski, galski, smučarski, šahovski itd. V okraju je skupno 617 krožkov, v katerih aktivno sodeluje 6.186 pionirjev. Pionirski odred v Cerkljah izdaja tudi svoje glasilo »Odmevi izpod Krvavca«, ki za njihove pogoje predstavlja lep uspeh. Tako vsebinsko kot tehnično je glasilo lepo urejeno.

Pri delu v krožkih ovira pionirje vrsta težav, med katerimi moramo na prvem mestu omeniti prostor. Samo štirje odredi na Gorenjskem imajo svoje pionirske sobe, druge pa delajo v učilnicah, poleti zunaj, na igrišču ali v naravi, gostujejo pa tudi v stanovanjih privatnikov. 12 pionirskih odredov ima svoje delavnice, 60 pa pionirske knjižnice.

Delo v krožkih pa ni edino področje dela, kjer se pionirji udeležujejo. Kot podmladek sodelujejo tudi v najrazličnejših (Nadaljevanje na 3. strani)

A. T.

KRANJSKA RAZGLEDNICA: Prešernov gaj še ni pod snegom

Letošnja zima je res neobičajna. Od Medvod do Jesenic smo ostali kot navaden otok med snežnimi zameti. V Ljubljani je zapadel sneg, v gorenjskem kotu je medlo, širca po domovini je precej snežilo, v sosednih deželah je bil zaradi snežnih zametov celo promet prekinjen, le del Gorenjske je ostal skoraj nepobeljen. Takšne zime doslej verjetno tudi najstarejši Gorenjci ne poznajo!

TE DNI PO SVETU

V Prago je prispela v ponedeljek vladna in partijska delegacija Albanije pod vodstvom Enverja Hodže. Ker je ta v Vzhodni Nemčiji te dni grobo napadel Jugoslavijo, se jugoslovanski veleposlanik v ČSR Jakša Petrić ni udeležil sprejema na postaji. Dejansko je Hodža ob prihodu v Prago v svojem govoru na postaji ponovno zelo grobo in žaljivo napadel Jugoslavijo.

Novi jugoslovanski veleposlanik v Rimu Mihajlo Javorski je v ponedeljek prispel z vlakom v Rim. Sprejela sta ga šef protokola zunanjega ministra Guerrino Roberti in odpravnik poslov jugoslovanskega veleposlanništva Krešo Majer.

Vzhodnonemški ministrski predsednik Otto Grotewohl je v ponedeljek prispel v New Delhi. Na obisku v Indiji bo ostal 5 dni. V imenu indijske vlade ga je sprejel obrambni minister Krishna Menon.

V pariški bolnišnici Curie so v ponedeljek objavili, da so jugoslovanski fizikom iz Vinče, ki so obsojeni spričo radioaktivnega sevanja in se zdravijo v tej bolnišnici, dovolili prve kratke sprehode v mesto. Njihovo zdravstveno stanje se počasi, a stalno izboljšuje.

Po načrtu novega proračuna, ki je bil v ponedeljek predložen parlamentu, se bodo državni dohodki Švedske letos povečali do ene milijarde kron. Znatna sredstva bodo porabili za raziskovalna dela v zvezi s proizvodnjo raket in njih nakupom.

O sovjetski kozmični raketi je moskovska Pravda v ponedeljek objavila podrobno poročilo. O raketi poroča tudi TASS, ki prav tako navaja nekatere podrobnosti, med drugim to, da je raketa presegla drugo kozmično hitrost, ki je potrebna, da premaga silo zemeljske gravitacije v trenutku, ko se je ustavil motor v zadnjem delu rakete. Raketa je potrebovala 34 ur, da je dospela v bližino Lune. Njena najmanjša razdalja od Lune je znašala 5 do 6 tisoč kilometrov. Med 7. in 8. januarjem je raketa dosegla svojo neodvisno pot okrog Sonca. Njena hitrost je v tem času znašala okrog 32 kilometrov na sekundo.

Tunizija je začela ustaviti vsak prenos kapitala v Francijo. Vlada se je odločila za ta ukrep v zvezi s posledicami devalvacije francoske franka. Tunizija, katere valuta je formalno povezana s frankom, noče znižati vrednosti svoje valute. Tudi marška vlada je v zvezi z devalvacijo franka sprejela nekatere ukrepe.

Lani se je v ZDA od leta 1957 povečalo število za paraliziranih ljudi za 50 odstotkov. Ko so začeli uporabljati Salkovo cepivo, so paralizirani omejevali, zdaj pa se spet širi. Zdravstveni strokovnjaki menijo, da gre za novo vrsto te bolezni. Tudi iz Velike Britanije poročajo o pojavu nove vrste otroške paralize, ki ji Salkovo cepivo ni kos.

Prihodnji ponedeljek bo prišla na Koroško 3-članska komisija zveznega prosvetnega ministrstva iz Dunaja. Kot zatrjujejo, je namen komisije zgolj ta, da na dvojezičnem ozemlju ugotovi dejansko stanje, ki vlada v manjšinskem šolstvu po odredbi z dne 22. septembra. Komisija bo pregledala vrsto južnokoroških šol in zaslišala učitelje, starše in otroke. Komisija se ves čas ne bo posvetovala z nobeno koroško politično skupino.

Washington-Post je v sredo predlagal, naj bi v ZDA preizkusili podzemsko eksplozijo jedrske bombe, ki bi jo nadzirali in proučili tudi tuji znanstveniki, tudi sovjetski, da bi tako preverili trditve nekaterih ameriških seizmologov, da manjših podzemskih atomskih eksplozij ni moč ločiti od naravnih potresov.

Podjetje »Elektrosrbija« projektira in se pripravlja na zgraditev daljnovoda v Libanonu. Pogodba predvideva, da bo dala delovno silo Jugoslaviji. Vrednost vseh gradbenih del cenijo na približno na 900.000 dinarjev.

Predstavniki ZDA, ZSSR in Velike Britanije so v sredo v Zenevi nadaljevali razgovore o prenehanju jedrskih eksplozij. Sestanku je predsedoval ameriški predstavnik Wadsworth. Poročilo o sestanku poudarja, da so nadaljevali razgovore o dokumentih, ki so bili predloženi konferenci.

IZDAJA ČP »GORENJSKI TISK« / URLUJE VREDNOSTNI ODBOR / DIREKTOR IN ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / TELEFON UREDNIŠTVA ST. 397 — UPRAVE ST. 475 — TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 007-70-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESEČNA NAROČNINA 50 DINARJEV

LJUDJE IN DOGODKI

Rako streti trdi nemški oreh?

Ko je lani novembra Sovjetska zveza sprožila vprašanje nadaljnje položaja Berlina, je postalo jasno, da se diplomatska bitka med Vzhodom in Zahodom znova prenaša na občutljivi teren razdeljene Nemčije. Sovjetsko pobudo so zahodne sile v prvih dneh letošnjega leta zavrnile, niso pa povsem zapahnille vrat za vsake razgovore. Nasprotno, v svojih notah so zahodne države izrazile pripravljenost, da se pogovore ne samo o Berlinu, marveč o celotnem nemškem vprašanju.

Zdaj je bila vrsta na Sovjetski zvezi za odgovor. In nanj ni bilo treba dolgo čakati. S presenetljivo naglico je minulo soboto Moskva razposlala zajeten dokument vsem zainteresiranim državam, v katerem predlaga, naj bi v dveh mesecih sklicali mirovno konferenco o Nemčiji. Zraven je sovjetska vlada priložila tudi svoj načrt mirovne pogodbe. V Kremli se torej niso ustavili samo pri Berlinu, ampak so sprejeli zalučano rokavico Zahoda in privolili v razgovore o celotnem nemškem vprašanju.

Zdaj je spet Zahod v zadregi. Tolikšne naglice od Moskve niso pričakovali, še manj pa, da jih bodo pritisnili ob zid z oprilejivimi predlogi. Nekateri zahodni politični krogi sicer trdijo, da sovjetski predlog mirovne pogodbe temelji na starih, za Zahod nesprejemljivih osnovah, ki jih je sovjetska vlada zastopala že leta 1954 na konferenci v Zenevi in ki jih je pravzaprav formulirala že leta 1952. Toda tudi to dejstvo ne more spremeniti osnovne ugotovitve, namreč, da je pobuda v nemškem vprašanju in sploh v odnosih med Vzhodom in Zahodom

zda v sovjetskih rokah, da je pripravljenost Moskve na razgovore veliko izrazitejša, kot je to bila morda doslej (kar dokazuje tudi obisk sovjetskega podpredsednika Mikošana v ZDA) in da je to vendarle najugodnejša priložnost, da se načne trdi nemški oreh.

Zahodu je postalo tudi jasno, čeprav doslej še ni izoblikoval odgovora na sovjetsko noto, da ne more zgolj zavrniti sovjetskih predlogov. Naj si bodo sovjetski predlogi formulirani tudi v starem duhu, ni treba vnaprej izključiti vsake možnosti na morebitno popuščanje Moskve, — pravijo v zahodnih prestolnicah. Morda je prav zato, ugibajo nekateri, Sovjetska zveza zavzela trše stališče, da bi se lahko pozneje omečila in se srečala z Zahodom nekje na sredni poti za reševanje nemškega problema.

Takšno dobro voljo Moskve je treba preskusiti, zato pa mora tudi Zahod pokazati dobršno mero popuščanja, — pravijo v teh treznejših zahodnih krogih. Na sovjetski predlog ni mogoče zgolj odmajati z glavo in odgovoriti z NE, pač pa je treba nastopiti z oprilejivimi nasprotnimi predlogi.

V Bonnu uradni zahodnonemški krogi niso tej misli preveč naklonjeni. Stari kancler Adenauer je pohitel z izjavo, da je treba na sovjetsko pobudo odgovoriti »s krepkim in odločnim NE«. S tem je hotel postaviti svoje zahodne zaveznike v neprijeten položaj, da zgolj pritrdijo njegovemu neposustljivemu stališču. Toda če je za takšno izjavo dobil stari nemški politik kopico pozdravnih brzofavk raznih več ali manj nacistično usmerjenih zahodnonemških orga-

nizacij, so njegovi politični nasprotniki iz vrst socialnih demokratov in liberalcev ostro grajali togo uradno politiko. Kot hladna prha pa je delovala izjava ameriškega zunanjega ministra Dullesa, ko je dejal zbranim novinarjem, da morda svobodne volitve ne bodo temeljni pogoj za združitve obeh delov Nemčije. Izrazil takšno misel, o stališču, ki je bilo doslej temelj, alfa in omega vse zahodne zamisli o reševanju nemškega vprašanja, je bilo dozda najhujše krivoverstvo. Toda ker je prišlo iz ust Dullesa, politika, od katerega bi se je bilo morda najmanj nadejati, ima temvečji pomen, saj očito kaže, da se v nasprotju s togim bonnskim stališčem tudi v zahodni politiki do nemškega problema nekaj lomi in topi.

Stvarnost je pač preveč očitna in preveč blje v oči, da bi jo lahko še naprej prezirali. Ni nobenega dvoma, da obstajata danes dve Nemčiji, dve različni nemški državi. Njuno združevanje je pač stvar Nemcev samih. Uresničiti pa ga je mogoče zgolj po miroljubni poti in z obojestranskim popuščanjem. Vztrajati na raznih, za drugo stran nesprejemljivih stališčih, kot so n. pr. svobodne volitve v obeh delih Nemčije (ko je jasno, da SZ ne bi nikoli privolila, da bi trikrat več zahodnih Nemcev preglasovalo vzhodne rojake) je nesmiselno in ne pelje nikamor.

Zadnji čas je, da se vsakdo pomiri z realnostjo, da se vsi skupaj vsedejo za konferenčno mizo in poiščejo najprikladnejšo rešitev za problem, ki ne boli samo Nemcev, ampak nenehno resno ogroža mir in varnost v Evropi in v svetu nasploh.

Martin Tomazič

kratko, vendar zanimivo.

KAMNIČANI VARČUJEJO

V Mestni hranilnici v Kamniku so v preteklem letu vloge narasle za 100 %. V teku leta je 509 vlagatelj vložil 22.000.000 din, tako, da znašajo zdaj vloge 44 milijonov 361.000 din. Posebej so se še izkazali mali vlagatelji, ki imajo 311 hranilnikov. Na njihovih hranilnih knjižicah je že naložena vsota 1.470.000 din.

NOVI IGRALCI NA BESNIŠKEM ODRU

Med besniško mladino je zadnje čase precej zanimanja tudi za prosvetno delo. Zato sta mladinska organizacija in KUD »Jože Papler« iz Besnice priredila pred dvema mesecema dramski tečaj. Mladinci so se zbirali dvakrat tedensko, snov pa je tolmačil režiser KUD iz Besnice Ivan Eržen. Tečaj je obiskovalo 17 mladincev in mladink.

Pouk bo zaključen z uprizoritvijo. V soboto zvečer in nedeljo popoldan se bodo predstavili s Finžgarjevo dramo »Razvalina življenja«. S tem nastopom bo mladina pokazala, kaj se je na tečaju naučila, KUD pa bo nedvomno pritegnilo k delu precej novih mladih igralcev.

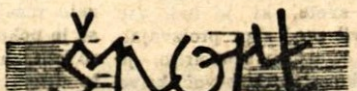
KOKOŠJA KUGA V KAMNIKU

V Kamniku je v Spodnjih Mekinjah po novem letu izbruhnila kokošja kuga. Še preden so se lastniki zavedli za kaj gre, je poginilo 65 kokoši. Kmalu so javili o pojavu kokošje kuge iz Stranj in Zapric. V ogroženih krajih so cepili proti kugi vse kokoši, ta teden pa jih bodo v ostalih mestnih delih.

NA DUPLICI SO MARLJIVI

V kulturnem domu tovarne Stol na Duplici pri Kamniku bodo v

dvorani postavili oder za gledališke predstave. Tako bo kulturni odsek dupliške Svobode lahko uprizorjal tudi dramske predstave. V čitalnici, ki je vsak dan na razpolago članom delovnega kolektiva, pa bodo postavili televizijski aparat.

VELIKA UDELEŽBA

Do srede je namiznoteniški klub »TRIGLAV« prejel prijave devetih ženskih in šestih mladinskih ekip za državno prvenstvo, ki bo v Kranju. Razen tega pa bo na turnirju mladink (posamezno) nastopilo 20 mladih igralcev. Med članicami so prijavljene ekipe Partizana iz Beograda, NSK in Vojvodine iz Novega Sada, Grafičarja iz Zagreba, Odreda, Ljubljane, Orkana iz Dugega Rata, Fužinarja iz Raven in Kranjčanke. Pri mladinkah pa bodo igralce članice Orkana, NSK, Fužinarja, Odreda, Ljubljane in Triglava. Po prispelih prijavih bo borba za prvo mesto predvsem med Partizanom in Grafičarjem, medtem ko bodo pri mladinkah tudi tokrat verjetno posegle v odločilno borbo za naslov državne prvake lanske prvakinje, mladinke Orkana.

V konkurenci dvajset mladink posamezno bodo nastopile vse najboljše jugoslovanske mladinke, zmagovalka pa bo verjetno ena izmed naslednjih: Nikolič, Lukas, Petrač, Jemejčič, Črešnjavec in Knap. Tekmovale bodo najprej v skupinah, prvi dve plasirane v vsaki skupini pa se bosta plasirale v finalno tekmovalce.

Državno prvenstvo bo v dvorani Sindikalnega doma, in sicer v soboto od 8. do 13. ure in od 15. do 24. ure, v nedeljo pa od 8. do 12. ter od 14. do 18. ure, ko bo zaključni del tekmovalca in tudi razdelitev nagrad.

S. R.

SMUČARJI - TEKAČI SE BODO ZBRALI V MOJSTRANI

V nedeljo, 18. januarja se bodo v Mojstrani zbrali smučarji-tekači. Tam prireja GSP prvenstvo Gorenjske v tekih, ki se ga lahko udeležijo vsi člani smučarskih klubov ali sekcij ter člani TVD »Partizan«. Za isti dan, je bilo predvideno tudi prvenstvo v skokih (Kropa) ter v alpskih disciplinah. Zaradi neugodnih snežnih razmer pa je prvenstvo v teh dveh disciplinah preloženo.

naša kronika

KREPITI POTROŠNIŠKE SVETE OBČNI ZBOR SZDL NA BLEJSKI DOBRABI

V teku januarja bodo občni zbori vseh 31 organizacij Socialistične zveze jeseniške občine. Prvi občni zbor je bil v torek na Blejski Dobravi. Kakor je bilo na Blejski Dobravi, bodo tudi na ostalih zborskih izvolili nove odbore in predlagali člane v potrošniške svete.

Potrošniške svete nameravajo v jeseniški občini povsem reorganizirati in okrepiti. Doslej so ti obstojali le pri posameznih trgovskih podjetjih. V bodoče pa bodo organizirali teritorialne potrošniške svete, ki bodo zajemali trgovska podjetja posameznih območij. Novi potrošniški sveti bodo pričeli delovati, čim jih bo potrdil občinski ljudski odbor. Po končanih občinskih zborskih bo občinska konferenca socialistične zveze, na katero se že zdaj pripravljajo.

U.

Z OBČNEGA ZBORA OBO ZB JESENICE BREME POLITIČNE DEJAVNOSTI PRENASEATI NA MLAJŠE

Delegati terenskih in krajevnih odborov Zveze borcev občine Jesenice so v nedeljo dopoldne napolnili dvorano delavskega doma na Jesenicah, kjer je bil redni letni občni zbor občinskega odbora Zveze borcev. Poročilo predsednika tov. Andreja Podvize je sledilo sproščeno in plodna razprava. — Osvetlila je vrsto problemov. V razpravi je sodeloval tudi zastopnik OO ZB Kranj tovariš Konočelj, ki je nanašal delo organizacije kot celote. Zastopnik obč. mladinske organizacije je med drugim dejal, da bo moralo preiti počasi breme vse politične dejavnosti bivših borcev na mlajše.

Občni zbor, na katerem so izvolili nov 23-članski občinski odbor ZB in 5-članski nadzorni odbor, je bil eden najboljših občinskih zborov daleč nazaj.

OBČNI ZBOR MLADINSKEGA AKTIVA V PODNARTU

Preteklo nedeljo je bil v Podnartu občni zbor osnovne organizacije LMS. Po poročilu predsednika o delu v preteklem letu so izvolili nov 10-članski odbor in si začrtali smernice za delo v letu 1959. Za Dan mladosti bodo s pomočjo »Svobode« naštevali igrico, ustanoviti pa nameravajo tudi mladinski pevski zbor. V nedeljo bodo začeli s plesnimi vajami, tudi s pomočjo »Svobode«, ki je prav v ta namen kupila nov magnetofon.

NESREČE

OTROK

POD AVTOMOBILOM

V torek, 13. januarja ob 10.20 uri je prišlo na cesti I. reda Kranj — Naklo pri odcepu ceste na Zlato polje do prometne nesreče. V tem času je peljal proti Naklem vpražni voz, za njim pa je tekel 12-letni Mujo Alidžanović. Naključje je hotelo, da je v tistem trenutku pripeljal v isti smeri osebni avtomobil S-9316; vprežnemu vozu pred seboj je dal zvočni signal, da bo prehiteval. Morda je prav to zmezdilo malega Alidžanovića, ki se je držal za zadnji del vprežnega voza, da se je pognal preko ceste. Ker je bila razdalja med avtomobilom in vozom premajhna, je bila nesreča neizbežna. Vozilo je udarilo dečka z desno stranjo vetrobrana in ga podrla. S hudim pretresom možganov je bil deček prepeljan v ambulantno zdravstvenega doma, od tam pa v ljubljansko bolnišnico. — Kaže, da bodo morali starši in učitelji tudi v prihodnje posvečati kar največ pozornosti otrokom in jih opozarjati pred nevarnostmi, ki preže na naših cestah.

PRENAGLO JE VOZIL

Na Poljanski cesti v Skofji Loki se je v torek, 13. januarja ob 14.15 uri primerila prometna nesreča, ki jo je zakril motorist Alojz Savinjc; dokaj naglo je namreč pripeljal v ovinek. Ker ni imel dobrega pregleda, se je kljub močnemu zaviranju zaletel v zadnji del tovoznega avtomobila Kmetijske zadruge iz Sovodnja. Verjetno je bil udarec tem hujši, ker je tudi tovoznjak zaradi srečavanja z osebnim avtomobilom zmanjšal brzino. Motorist si je pri padcu zlomil nogo, medtem ko materialne škode ni bilo.

naš razgovor

SIROMAK Z AVTOM

Kdo ne pozna veselih in šegavih Velikogorčanov? Tistih, ki radi pripovedujejo najnovejše šale in dovpite, se norčujejo iz težav in ne poznajo žalosti.

Vendar so se tudi oni zresnili, jezili in se zakleli. Prav tako je bilo, toda že pred leti. Slo je o elektriki. Luč je bila slaba, stalno je mežikala! Takrat so se jezili možje s časopisom v rokah, otroci nad šolskimi zvezki, gospodinj... Jezili so se na elektriko, na nove in stare hidrocentrale, na podjetje, ki naj bi bilo odgovorno in celo na mesto, ki je nedaleč od njih blestelo v številnih svetilkah. Še posebej pa so se vznemirili, kadar je zahreščalo v radijskih sprejemnikih in se je stemnilo po vsej Veliki gori.

»Zdaj je priključil. Variti je začel, kaj hočemo?« so tokrat dejali. Niso se pritoževali čez gospoda Balka in njegove vijaške delavnice. Njegove varilne aparate in elektromotorje so pustili ob strani.

Postopoma je njihova jeza prekipela, se potem ustalila, umirila in iz nje je zrastle nekaj novega — odločitev. »Uredili si bomo boljši, močnejši električni tok!«

Taka je bila končna odločitev po vsej dolgoletni jezi in godrnjanju. Seveda je bilo prej vrsto posvetovanj, priprav in

razgovorov. Toda ko so na skupnih sestankih odločili, je bilo vse za to. Celo čudno se je marsikomu zdelo, zakaj se že prej niso zmenili, združili in zgrabili.

Velikogorčani pa niso bili sami. Skupno z njimi so se odločili tudi oni iz Mokrice in tja do Luže. Nad 300 se jih je javilo. Začeli so kopati jame za nove drogeve, zbirati denar za transformator...

Pred kratkim, za novoletne praznike, je bilo tam posebno svečano. Posvetila je nova, boljša, močnejša, preurejena luč. Gospodinja so lahko brez skrbi priključile električne kuhalnike, možki so se zadovoljno oddahnili ob radijskih sprejemnikih in vse je bilo lepo. Ljudje so pozabili na prostovoljno delo in tudi na prispevke. Vsi so morali namreč prispevati denar za transformator, drogeve... Zbrali so bili več kot 800.000 dinarjev.

Kaj pa je 800.000 din? Za bančnike zelo malo, edino če obračun kaže toliko primanjkljaja, bi jih pogrelo. Toda za nekatere vaščane je bilo tudi 1500 ali 2000 din veliko. Družine s številnimi otroki, upokojenci in drugi so zbirali ta

denar po več mesecev. Toda nihče se ni hotel pokazati siromaka, se izogibati skupnim obveznostim, se upirati sklepom, ki so bili slahernemu v korist.

Vendar! Nekomu v vasi je šlo težko. »Nimam in nimam,« je dejal, ko so ga opominjali.

Bil je to Balko. Vsa vas je zažumel! Čudili so se ljudje, zmajali z glavami in...

Potem se je pri Balku stemnilo. Toka ni bilo več! Vajence se je ustavil ob orodju v delavnici-gospod pa se je mirno spravlil v svoj avto in se odpeljal nekam v mesto.

Ko so ga ljudje opazovali v avtomobilu, jim je bilo menda hudo pri srcu. Toliki siromak pa v avtu! Edini, ki se je uprl plačilu prispevka, ker »nimam«, čeprav porabi največ električnega toka. Res siromak!

Siromak z avtom! Tako govore o njemu prebivalci Velike gore, Mokrice in Luž in so veseli skupnega uspeha — elektrike, ki jo ima danes tudi Balko v njegovi delavnici. Veseli so plemenitega dejanja, da so pomagali »siromaku« do boljšega električnega toka.

-cl

Z letne skupščine sindikata v Škofji Loki

V „Vino“ - Bled pred odločitvijo

Najprej stanovanja Ni delovne discipline

Število članstva v sindikalnih podružnicah se je lani povečalo za 19% - Perspektivni načrt in prioritetni red investicij postavlja na prvo mesto gradnjo stanovanj, slede trgovski lokali in tržnica, ceste itd.

Šest let zaradi alkohola nezdravi odnosi v podjetju - Brez sodelovanja med direktorjem in samoupravnimi organi - V enem popoldnevu trikrat volitve v UO

V ponedeljek je bil v Škofji Loki občni zbor Občinskega sindikalnega sveta, ki sta se ga razen delegatov udeležila tudi predsednik Okrajnega sindikalnega sveta Andrej Verbič in predsednik škofjeloške občine Jože Nastran. Poročilo o delu Občinskega sindikalnega sveta za leto 1958 je podal predsednik Občinskega sindikalnega sveta Škofja Loka Andrej Levičnik in analiziral glavne probleme delavcev.

Ob zadnjem občnem zboru je bilo v škofjeloški občini 29 sind. podružnic z 2422 člani, konec leta 1958 pa se je število podružnic povečalo na 35, število članov pa na 2.896. S priključitvijo občine Gorenja vas se je število podružnic ponovno povečalo na 38, število članov pa na 3.150. Število članov v posameznih sindikalnih podružnicah se je torej lani povečalo za 19%.

Pri pregledu poslovanja sindikalnih podružnic je nadzorni odbor Občinskega sindikalnega sveta opazil prejšnjo razmetanost denarja za najrazličnejše pogostitve, zato jim je nemalokrat zmanjkalo denarja za razvijanje kulturno-prosvetne in športne dejavnosti.

Analiza zadnjih občnih zborov sindikalnih podružnic kaže, da so naredili v primeri z lanskimi prejšnjimi korak naprej. Že po sami udeležbi na zborskih (povprečno 80 odstotkov) se vidi, da se člani sindikata zanimajo za vsa prečeta vprašanja, ki jih sindikat danes obravnava. Delavci so razpravljali o vseh problemih, ki jih neposredno zanimajo. Druga važna ugotovitev je, da so danes delovni kolektivi seznanjeni s politiko in stališči kot tudi z nalogami, ki jih ima sindikalna organizacija.

Občinski sindikalni svet je skupaj z Občinskim ljudskim odborom Škofja Loka izdelal perspektivni načrt in prioritetni red vseh investicij, ki naj bi se uporabile za dvig družbenega standarda. Na prvem mestu so stanovanja — po zadnjih podatkih manjka v Loki namreč 300 do 400 stanovanj —

Do 120 površinskih metrov v eni uri Namesto ročnega, strojno obmetavanje zidov

Po uspešnih poizkusih obmetavanja zidov s strojem Turbosol B-20 v torek, 6. in v sredo, 7. januarja v Ljubljani, je podjetje Paolo de Nicola iz Vicenze (Italija) demonstriralo poizkuse s strojem tudi v Kranju.

Poizkusno obmetavanje je bilo v soboto, 10. januarja dopoldne na gradbišču Kranjskega gradbenega podjetja v novem zdravstvenem domu. Poizkuse so si ogledali tudi mnogi gradbeni strokovnjaki. Gre za poseben stroj — premično črpalko napravo na štirih gumevitih kolesih, ki služi za razprševanje malte in ki nadomešča sedanje ročno obmetavanje s finim ali grobim ometom. Tam, kjer primanjkuje kvalificiranih zidarjev, pomeni stroj zelo učinkovito pridobitev. Pri smotni organizaciji dela lahko s pridom zapolni vse vrzeli v zvezi z manjkajočim strokovnim kadrom.

Zmogljivost stroja pri grobem ometu je do 120 površinskih metrov, medtem ko je zmogljivost pri obrizgavanju s tekočo malto še večja. Seveda je ta učinek, ne da bi se kvaliteta obmetavanja zmanjšala, neprimerno večji od ročnega obmetavanja. Ometalni stroj B-20 je zadnji izpopolnjeni izdelek te vrste. Svojo neoporečnost je tudi potrdil na primerjalni preizkušnji novembra lani v Würzburgu v Nemčiji. Med 20 nemških izdelki te vrste je osvojil prvo mesto in najvišje strokovno priznanje. Stroj velja 1.100.000 lir.

Zanimanje naših gradbenikov za napravo je zelo živahno, kar kaže, da bodo tudi nekatera gorenjska gradbena podjetja segla po tej gradbeni pridobitvi. S.

dobri, le včasih so delavci v podjetjih preslabo ali pa sploh niso seznanjeni s sklepi zborov Občinskega ljudskega odbora. Razprava je tudi pokazala, da produktivnost dela narašča vse prepočasno, in sicer se je v preteklem letu dvignila samo za 1,8%, medtem ko je plan predvideval 7,8%. Nasprotno pa je zaposlovanje delovne sile za več kot 10% preseglo postavke družbenega plana. Poudarili so, da z novo delovno silo rastejo tudi potrebe po stanovanjih, s katerimi pa so že zdaj velike težave.

Govorili so tudi o delavskem samoupravljanju in poudarili, da je danes v kolektivih dvojno naziranje, in sicer prvo, ki preveč idealizira delavsko samoupravljanje in zato meni, da se bodo vsi problemi, ki danes nastajajo v podjetju, avtomatično rešili, in drugo, ki meni, da zaradi birokratskih tendenc v upravnih podjetjih vse probleme v podjetju lahko rešujejo in rešijo samo uprave.

Obe stališči sta nepravilni in se mora sindikat proti njima boriti. Da bi sindikat organizacije izpolnjevale svojo nalogo kot predstavnik delavskega razreda, morajo voditi samostojno politiko in nastopati v podjetju in v komuni kot samostojna politična sila.

V razpravi, ki je bila zelo plodna, so govorili še o posebnih premijah delavcev in uslužbencev v trgovinah, o izostankih od dela, o bolezenskih dopustih, o povečanju storilnosti pri delu, o kontroli nad cenami itd. Tudi Občinski sindikalni svet v Škofji Loki je v soglasju z Okrajnim sindikalnim svetom proti podražitvi mleka na Gorenjskem. A. T.

Čeprav je bilo v preteklih letih že večkrat slišati o nezdravih pogovorih v Vini-Bled, do takšnih dejstev kot v zadnjem času ni nikdar prišlo. Nezdravi odnosi v podjetju med direktorjem in samoupravnimi organi ter med uslužbenci in delavci so se tako zaostri, da jih sam delovni kolektiv ni mogel več rešiti. V pretežni večini pa je takšnemu stanju največ kriv alkohol; vsaj takšne so ugotovitve Komisije za družbeno upravljanje in izjave članov delovnega kolektiva. Prav alkohol je bil tisti, zaradi katerega so se med člani kolektiva najprej začele širiti razne govorice, kasneje obrekovanja in končno je prišlo do pravih sporov med nekaterimi posamezniki. In rezultat tega je bil, da tudi med samoupravnimi organi in direktorjem ni bilo nobenega sodelovanja. Zato je bila imenovana komisija, ki naj bi pregledala stanje v podjetju. To komisijo sta sestavljala dva uslužbenca Občinskega ljudskega odbora Bled.

Omenjena komisija pa ni našla pravih vzrokov za slabe odnose v podjetju. Ko je zaključila svoj posel je predlagala, da je treba v podjetju izvoliti nov upravni odbor in ukiniti dve delovni mesti. Razburjenje v kolektivu se je s tem še povečalo. Člani upravnega odbora so bili nezadovoljni že tako ali tako, ker zaradi direktorja niso mogli uveljaviti svojih pravic; ukiniti pa bi bilo treba tisti delovni mesti, na katerih sta bila zaposlena človeka, ki sta zahtevala večje pravice samoupravnih organov. To je dalo povod za izreden sestanek vseh članov delovnega kolektiva Vini-Bled, povabili pa so nanj tudi šefa za dohodke pri ObLO Bled.

Sestanek je potekal nenavadno, zlasti še, ker je šef za dohodke kot uslužbenec občinskega ljudskega odbora vztrajal pri svojih zahtevah, ki jih je navajal kot član že omenjene komisije. Vztrajal je pri tem, da mora kolektiv izvoliti nov upravni odbor, pri čemer sta ga podpirala direktor in računovodja podjetja. Po daljšem prepravljanju je prišlo do volitev, vendar kar z dviganjem rok. Člani kolektiva so z dviganjem rok potrdili stari upravni odbor — 9:7. Predlagatelji s tem niso bili zadovoljni. Krčevito so vztrajali pri svojem predlogu in čez čas so še enkrat volili. Osem rok je glasovalo za stari UO, osem pa je hotelo nov upravni odbor. Torej neodločeno. Ker je ostal rezultat volitev neodločen, so morali še enkrat voliti. Tretjič so bile volitve končno le tajne. Stari odbor je propadel z 4:12. Predlagatelj je bilo zadoščeno, zakonu pa ne! Novoizvoljeni upravni odbor je nezakonit! Kakšen bo epilog tega, še ni moč reči.

S tem zadeva Vini-Bled še ni končana. Na podlagi vsega tega je morala poseči vmes tudi Komisija za družbeno upravljanje pri ObLO Bled. Le-ta svojega dela še ni po-

vsem končala, vendar pa je že ugotovila vrsto pomanjklivosti, ki lahko precej pojasnijo nezdrave razmere v podjetju Vini-Bled. S 30 strani zapisnika je kaj lahko ugotoviti, da je tem odnosom v podjetju največ kriv alkohol. Zato je komisija za družbeno upravljanje takoj izdala nekaj sklepov, ki jih v podjetju že izvajajo. Laborant sme odslej v analizo dobiti največ pol kozarca vina (to povsem zadostuje) in ne več pet litrov, kot je bilo to v preteklih šestih letih. Članom delovnega kolektiva ni več dovoljeno, da bi vsak mesec v podjetju dobili 5 litrov vina po najnižjih cenah. Razen tega pa mora biti tudi za najmanjše količine alkohola podpisana naročilnica. Ti sklepi bodo že sami po sebi v mnogem izboljšali delovno disciplino, o kateri v preteklih letih skoraj ne moremo govoriti. Vendar pa s tem stanje v podjetju še ne bo takšno kot bi moralo biti. Zato bo komisija za družbeno upravljanje poskusila vzgojno vplivati na nekatere člane delovnega kolektiva in doseči zaželen uspeh, sicer pa bo potrebno v podjetju najstrožje ukrepati.

B. Fajon

Boj proti podganam v Kranju Nevarnost za pse, mačke in kokoši

Od 19. do 31. januarja so v Kranju napovedali boj podganam in mišim. Po odločbi sanitarnega inšpektorata pri ObLO bodo ekipe Zavoda za dezinfekcijo in deratizacijo v teh dneh

»očistile« vse mesto Kranj, se pravi vse ulice, stanovanjske, poslovne stavbe in podjetja med Savo in Kokro do Zaltega polja. Pregledovali bodo vse prostore, dvorišča, kleti, drvarnice, skladišča itd. Povsod bodo škodljivim glodalcem nastavljali zastrupljeno hrano.

Pri tem je potrebna vsestranska pomoč celotnega prebivalstva. Zakon o sanitarni inšpekciji sicer obvezuje podrejanje vseh prebivalcev. Za uspešno akcijo pri uničevanju teh škodljivcev in še posebno pri zaščiti malih živali in tudi otrok v tem času, je potrebno splošno vsestransko sodelovanje.

Mesto Kranj že ni bilo očiščeno več let, razen posameznih podjetij, ki so za to zaprosila. Zato se je ta golazen hudo razpasla. Samo par podgan ima po enem letu lahko 800 zaroda. Sanitarna inšpekcija, pa tudi v javnih lokalih, v stanovanjskih hišah vedo povedati o velikih škodah, ki jo povzročajo ti glodalci. Hudo ogrožajo zlasti skladišča živil, kar je nevarno tudi iz zdravstvenih ozirih. Bilo je že nekaj primerov obolenj in celo trebušnega tifusa dojenčkov, ki so ga raznesle podgane.

Zato stanovanci Kranja pozdravljajo napovedano akcijo. K. M.

čela z gradnjo novih stanovanj. Načrti predvidevajo izgradnjo 80 stanovanjskih enot (eno, dvo, ali trisobnih stanovanj). Nova stanovanja bodo zainteresirana podjetja lahko odkupila. S tem bo stanovanjsko vprašanje v Radovljici precej ublaženo.

B. F.

NA DNEVNEM REDU V KOMUNAH GRADBENIŠTVO

Na torkovi seji Občinskega ljudskega odbora Radovljica, je bilo v ospredju vprašanje gradbeništva. Vsekakor je bilo to vprašanje na dnevnem redu zaradi izkušenj, ki so jih tudi Radovljčani dobili v preteklih letih. Znano je, da vrsta gradbenih podjetij ni mogla v večjem obsegu izvrševati potreb, ki so jih narekovala novogradnje. Zato se v zadnjem času vse bolj uveljavlja težnja po združevanju manjših gradbenih podjetij, ali pa gradbenih podjetij s projektivnimi podjetji.

Do podobne združitve bo prišlo tudi v Radovljici. Potreben sklep o tem so odborniki ObLO Radovljica že sprejeli. Združila se bosta Projektivni biro in gradbeno podjetje »Gorenjček«. S tem bo moč novemu podjetju v večjem obsegu in hitreje zadostiti potrebam po novogradnjah. Novo gradbeno in projektivno podjetje bo odslej lahko izvrševalo vse gradnje na radovljiskem območju in tudi izven njega. Razen tega pa je bil sprejet sklep, da bo občina Radovljica spomlad pri-

Dejavnost komisije za asanacijo v Kranju

ČE LJUDJE SAMI POPRIMEJO

Vrednost izvedenih del povečana za 1,912.000 dinarjev

Komisije za male asanacije na dokaj delavne, tako pri vprašanju Gorenjskem so v preteklih letih zdravstvene higijene, predvsem na

vasi, pri gradnji vodovodov, izsuševanju močvirij, pri kanalizacijah, odstranjevanju gnojničnih jam na neprimernih mestih, gradnji pralnic itd. Komisija kranjske občine je imela pred dnevi svojo redno sejo. Pregledali so delo v preteklem letu in napravili načrt za leto 1959. Lani je imela komisija v svojem proračunu zagotovljenih le 1.020.000 din. S pomočjo prebivalstva in ostalih zainteresirancev pa so povečali vrednost izvršenih del za 1,912.000 din oziroma za 187%.

Izvršena pa so bila pomembna dela. Na pobudo krajevnih organizacij RK v Kokri je bila dokončana gradnja vodovoda v Kokri, za kar je komisija prispevala 542.000 din, prebivalci sami pa 708.000 din. V Predvoru je komisija izvedla organizacijo za ureditev potoka, ki teče skozi vas. Komisija je prispevala 225 tisoč, prebivalci pa 345 tisoč din. Zaradi sanitarno higienskih razlogov je komisija odobrila 74 tisoč din za

ureditev kanalizacije v Zg. Beli, prebivalci pa so prispevali 126 tisoč din. Urejena je bila tudi kanalizacija na Kokri in vodovodno zajetje za vodovod v Zg. Dupljah. V Potočah pri Predvoru so bile izvršene široke raziskave glede kvalitete vode in izvedba načrtov za graditev vodovoda za Dom onemoglih. Vodovod so začeli graditi tudi na Jezerskem, v Bitnjem pa so uredili odtok talne vode.

Za letošnja dela je komisija predčasno poslala vsem krajevnim odborom in osnovnim organizacijam RK razpis za prijavo vseh objektov, ki bi v tem letu spadali v pristojnost te komisije. Ugotovljeno je bilo, da bo treba 23 objektov na novo asanirati in da bi bilo za to potrebno najmanj 3 milijone 100.000 din. Najnujnejša dela: kanalizacija v Dupljah, zgraditev pralnice v Trbojah, ureditev perišča na Pševem, zgraditev vodovoda na Njivicah in v Podblici, zgraditev kanalizacije v Naklem, asanacija bajeja v Vogljah itd. — an

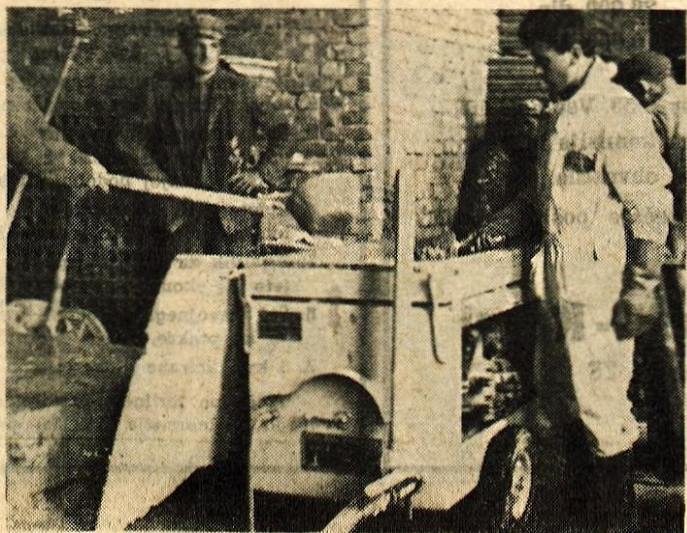
Ne več samski domovi

(Nadaljevanje s 1. strani)

društvi. Delajo v kulturno-prosvetnih društvih in Svobodah, v Partizanu, Rdečem križu, pri gasilcih, planincih, tabornikih itd. Skupno sodeluje v društvih na Gorenjskem preko 4.000 pionirjev.

Sprejemi pionirjev v pionirsko organizacijo so že postali tradicionalni pionirski prazniki. Iz leta v leto so vsebinsko in organizacijsko boljše pripravljani in izvedeni. Razen v Cerkljah, kjer so sprejemi že več let na Dan mladosti, in na Jesenicah, so sprejemi v ostalih občinah na Dan republike — 29. novembra.

Društva prijateljev mladine, ki jih je na Gorenjskem 11, bodo morala bolj skrbeti tudi za varstvo družine, zlasti pa za mlade ljudi, ki so prepuščeni sami sebi. Samski domovi zanje niso najbolj primerni, zato jih v prihodnje ne bi kazalo več graditi, kot so poudarili na seji, ampak naj bi gradili trošna stanovanja s tem, da bi dali družini na razpolago dve sobi, v eno pa bi morala družina sprejeti podnajemnika. Vsaj delna povezanost z družinskimi življenjem bi na mladega človeka brez dvoma pozitivno vplivala. A. T.

gorenjski obveščevalec

MALI OGLASI

Rjavo usnjeno rokavico izgubljen v soboto 9. januarja od ke-

Prodajam motorno kolo NSU s pokrito prikolico. A. Groser, Ulica Prvoborca 1, Sl. Javornik. 2312
Prodajam basovsko kitaro. Ogled na Bekselnju v Kranju. 2314
Prodajam večjo količino pese. —

ska soba preskrbljena. Ponudbe »PEKO« II. Kranj. 2321
Na stanovanje sprejemem žensko, ki bi v prostem času pomagala pri gospodinskih in gospodarskih delih. Naslov v ogl. odd. 2322
Kdor je v Struževem pri Golobu št. 2 ob svojem nočnem poslu izgubil v dobro založeni drvarnici svoj rjavi klobuk, naj ga pride iskat. 2323
Poziva se poznano žensko v zelenem plašču, katera je bila v družbi z moškim ter je pobrala de-

Zaradi selitve prodam samsko sobo in več oleandrov. Furlan, Ljubljanska 2, Kranj. 2326
Prodajam novo mizarsko mizo (skobelponk). Kopališka ul. 18, Kranj. 2327
Zamenjam krasno, moderno in komfortno tro in pol sobno stanovanje v Mariboru v centru mesta z enakovrednim ali vsaj trosobnim v Kranju. Možnost zamenjave pride v poštev v letnih šolskih počitnicah. Naslov v oglasnem oddelku. 2328
Stanovanjsko hišo vseljivo ali nedograjeno v Kranju ali okolici v vrednosti 800.000 din kupim proti takojšnjemu plačilu. Naslov v oglasnem oddelku. 2329
Prodajam svinjo 12 tednov brejo. Voglje 49. 2333

Za zamudnike iz vseh krajev 30. I. ob 14. uri na Klavnic v Kranju. K cepljenju morate prvesti vse pse nad 5 mesecev stare. — Vsi lastniki necepljenih psov bodo kaznovani v smislu I. odstavka 72. člena zgoraj citiranega zakona.
Načelnik odd. za gospodarstvo Ciril Ankerst I. r.

OBJAVA

Ljudska tehnika Zabnica obvešča, da se prične šoferski amaterski tečaj 18. januarja ob 9. uri v osnovni šoli Zabnica.

OBLETNICA

23. januarja 1959 bo minilo dve leti odkar je za vedno odšla od naju 22-letna hčerka, edinka

EVA DOLINSEK, medicinska sestra

Težka je bila pot, ki Te je tako kmalu utrudila. Nikdar te ne pozabita oče in mama.

OBJAVA

Vse planince in smučarje, obiskovalce Storžiča obveščamo,

KINO

»STORŽIČ«, KRANJ: 17. januarja ob 16., 18. in 20. uri ter 18. januarja ob 15., 17. in 19. uri italijanski barvni cinemascope film »LEPA MLINARICA«, 17. januarja ob 22. uri francoski barvni film »NANA«, 18. januarja ob 9. uri »MAJHNA LAŽNIVKA«, ob 10.15 uri francoski barvni film »NANA«, ob 13. in 21. uri ameriški barvni cinemascope film »DOLINA NASILJA«.

»TRIGLAV«, KRANJ: 17. januarja ob 19. uri amer. barv. cinemascope film »DOLINA NASILJA«, 18. januarja ob 15. in 17. uri amer. barv. film »BORBA ZA POSEST«, ob 19. uri francoski barvni film »NANA«.

»SVOBODA«, STRAŽIŠČE: 17. januarja ob 18. in 20. uri premiera angl. filma »JAZ SEM KAMERA«, 18. januarja ob 14. uri »MAJHNA LAŽNIVKA«, ob 16.

Že veš? Kaj?

Ilišča na Sejmišču do kina »Storžič« vrniti na naslov Peternel Miro, Kranj, Koroška 49, proti nagrađi. 2308
Uprava otroškega okrevališča »Staneta Zagarja« v Podljubelju nad Trzrcem po dne 5. febr. 1959 prodala konja z vprego in voz. — Interesenti lahko pogledajo konja in ostalo vsak dan v Podljubelju. Prednost nakupa imajo drž. ustanove in podjetja. 2309
Prodajam prašiča 200 kg težkega na zakol. Britof 48, Kranj. 1310
Ugodno prodajam skoraj nov za pravilivček s konjsko opremo. Naslov v oglasnem oddelku. 2311

Podbrezje 86, p. Duplje. 2315
Prodajam krznen plašč za veliko, močno postavlo. Naslov v oglasnem oddelku. 2316
Prodajam lepo kravo bohinjko, ki bo kmalu teletila. Naslov v oglasnem oddelku. 2317
Kupim 20 kvadrat. metrov starih desk za podomet. Naslov v oglasnem oddelku. 2318
Kupim star rabljen parket. Naslov v oglasnem oddelku. 2319
Iščem žensko za pomoč v gospodinjstvu. Naslov v oglasnem oddelku. 2320
Sprejemame trgovskega pomočnika-co za takoj ali pozneje. Sam-

Restavracija „PARK“ prireja v Kranju od 18. do 25. januarja

narnico z gotovino pri prodajalcu časopisov na križišču pri Iskri dne 10. januarja 1959 ob 14. uri, naj gotovino in ostalo izroči vratarju Iskre ali na postajo Ljudske milice Kranj, ker bo drugače proti njej uveden sodni postopek. 2324
Izgubil sem gumo iz Lesc do Kranja. Najditeja naprošam, naj jo proti nagradi vrne v »Živila«, Kranj. 2325

OBJAVE

RAZGLAS

V smislu člena 42. točke 4 zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Uradni list FLRJ, št. 52-644/57) in 6., 15., 37. in prvega odstavka 72. člena temeljnega zakona o varstvu živine pred živalskimi kužnimi boleznimi (Ur. list FLRJ, št. 26/54) oddelek za gospodarstvo Občinskega ljudskega odbora Kranj

razglašja,

da bo obvezno cepljenje psov proti pasji steklini po spodaj navedenem razporedu:

16. I. ob 8. uri
16. I. ob 11. uri
16. I. ob 13. uri
17. I. ob 8. uri
17. I. ob 11. uri
17. I. ob 14. uri
20. I. ob 8. uri
20. I. ob 10. uri
21. I. ob 8. uri
21. I. ob 11. uri
21. I. ob 14. uri
22. I. ob 8. uri
22. I. ob 9. uri
22. I. ob 10. uri
22. I. ob 14. uri
23. I. ob 9. uri
23. I. ob 13. uri
26. I. ob 10. uri
26. I. ob 14. uri

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so nam ob smrti drage žene in mame

TEREZIJE BERTONCELJ

Izrazili sožalje, darovali vence, jo obsuli s cvetjem in vsem, ki so jo spemili na njeni zadnji poti ter počastili njen spomin.

Zahvaljujemo se tov. Jožku Soberlu za poslovilne besede, pevskeemu zboru »France Prešeren« iz Kranja za poklonjene žalne pesmi, kakor tudi godbi kranjske Svobode. Posebno zahvalo izražamo tov. dr. Janku Benediku z Bleda za večletno zdravstveno pomoč in nego.

Mož, hčerke, sinovi in ostalo sorodstvo
Zgornja Dobrava pri Kroplj, 12. januarja 1959.

Muzej v Škofji Loki je zaprt za vse obiskovalce zaradi selitve na loški grad

Tegovci in široka potrošnja, ogledajte si našo

najnovejšo kolekcijo za leto 1959

na sejmu mode v Ljubljani, ki bo od 17. do 25. 1. 1959

Vedno in povsod zahtevajte izdelke tovarne

„ŠPIK“ - KRANJ

TEKSTILNA TOVARNA PREBOLD

je med prvimi podjetji, ki so nudila trgovski mreži spomladanske vzorce v novih desenh in variantah
OPOZARJAMO trgovsko mrežo, da lahko nabavi omenjeno blago pri trgovskem podjetju za Gorenjsko na veliko

KOKRA
KRANJ

DELAVSKI SVET PODJETJA „AVTOPROMET“ KRANJ

razpisuje NATEČAJ

za naslov in zaščitni znak podjetja

Naslov, kakor tudi znak podjetja naj prikazuje po možnosti naslednje dejavnosti:

1. prevoz tovora na medkrajevnih progah
2. prevoz potnikov na rednih, izrednih in turističnih progah
3. splošna vulkanizacija
4. avto-elektro mehanična popravila

Tri najboljša dela bodo nagrajena in sicer:

1. nagrada 30.000 din
2. nagrada 20.000 din
3. nagrada 10.000 din

Rok natečaja je 1. februar 1959. Vse poslane predloge bo reševala posebna komisija in udeležence natečaja o izidu tudi obvestila.

Predloge razpisanega natečaja pošljite na naslov:

„Avtopromet“ - Kranj
Savska cesta 28

Upravni odbor podjetja

ŠPIK

tovarne perila, pletenin in rokavic
KRANJ

razpisuje mesto

ŠEFA RAČUNOVODSTVA

Pogoji: ekonomska izobrazba z nad 3 letno prakso ali srednje strokovna izobrazba z 10 letno prakso na podobnih delovnih mestih.

Nastop službe lahko takoj oziroma po dogovoru.

Plača po dogovoru.

Pismene ponudbe pošljite na naš naslov!

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri Industriji obutve

»PLANIKA« v Kranju

razpisuje

naslednja prosta delovna mesta:

1. Asistent tehničnega direktorja — strojni ali kemijski inženir z nekaj let prakse ali brez prakse.
2. Referent biroja za napredek proizvodnje — strojni ali kemijski inženir z nekaj let prakse ali brez prakse.
3. Šef vzdrževalnih obratov — strojni inženir z 2 do 3-letno prakso, strojni tehnik z 10-letno prakso, zaželeno v čevljarstvu ali njej podobni stroki.
4. Referent za organizacijo — ekonomist z dokončano fakulteto ali ekonomsko srednjo šolo z nekaj let prakse.
5. Analitik za analizo trga — ekonomist z dokončano fakulteto ali ekonomsko srednjo šolo z nekaj let prakse.
6. Šef razvojnega oddelka — visoko kvalificiran čevljar z nad 15 let prakse.
7. 3 kvalificirane gumarje.

Plača po tarifnem pravilniku podjetja. — Ponudbe pošljite do 20. februarja 1959 na upravo podjetja.

»Postskriptum«

K POROČILU O RAZSTAVI
OTROSKE ILUSTRACIJE
V MESTNEM MUZEJU

Ko sem prejšnji teden pisal se-
stavke o otroških ilustracijah Jo-
žeta Ciuhe in Marlenke Muk-Stu-
pica (»Glas Gorenjske«, 9. ja-
nuarja 1959), mi je prišlo izpod
peresa priznanje, da se včasih tu-
di kritiku upre nenehno opredelje-
vanje umetnin po njih oblikovni
pripadnosti, idejni usmeritvi, kva-
liteti ter izvirnosti in da se včasih
tudi njemu zaboče samo užiti
v likovne čarovnije... Danes
pa sem kljub temu prisiljen zapi-
sati, da naj se kritiki nikdar ne
prepušči bipnemu navdušenju nad
to ali ono stvaritvijo, če mu je kaj
do nepristranskega obveščanja
javnosti, zlasti takrat, kadar je
treba izreči nedvoumno besedo o
izvirnosti del naših povojnih
umetniških generacij.

Brž ko se je zadnjič posušilo
tiskarsko črnilo zgoraj omenjenega
članka, mi je prišla v roke ame-
rikanska otroška slikarica »The
golden funny book« s tekstom
Geytrude Crampton in barvnimi
ilustracijami J. P. Millerja. Kni-
ga je bila izdana v New Yorku
in Toronto l. 1950, prodajali pa
so jo tudi pri nas. Ko sem jo po-
vršno prelistal, sem hoče — no-
češ moral priznati nekaterim re-
dnim obiskovalcem kranjskih umet-
nostnih razstav, da je docela pra-
vilno njihovo mnenje o bolj ali
manj očitni zvezi med Millerjevi-
mi in Ciuhovimi slikicami za otro-
ka. Ciuha se je menda res do neke
mere poslužil i formalnosti i mo-
tivnih pobud, ki jih je našel v ci-
tirani knjigi (str. 9 — »Narobe
mesto«, str. 45 — figura kralja
id.), kar za akademskega slikar-
ja sicer ni ravno kvaletredno, to-
da po drugi strani mu je vendar
treba priznati, da je privzete ele-
mente prekrasil z nekakšno ose-
beno prizadetostjo in jih predelal v
vsebinskem pogledu tako, da silijo
k razmišljanju ne le majhne tem-
več tudi »velike« otroke, kot sem
poudaril že zadnjikrat (»Narobi-
ja« oz. »Splošno slikarstvo«).
Ilustracije v »The golden funny
book« so namreč preračunane iz-
ključno na deco in ne vsebujejo
nobelih avtobiografskih prvin,
kakršne je na primer pri Ciuhi
»gotovil ljubljanski kritik Luc
Menaše (glej v »Naših razvedih«).
Stefan Eržen

JESENIŠKI SVOBODAŠI BREZDOMCI

Zapoznel zapisek o
občnem zboru jeseniške
Svobode

DPD Svoboda »Tone Cufar« na
Jesenicah je obračunala svoje delo
dokaj pozno — sredi decembra.
Temu je krivo to, da Svoboda
sploh nima svojih društvenih pro-
storov, kjer bi lahko nemoteno de-
lovala. Dvorana z odrom, ki je bi-
la pred leti obnovljena z željo, da
bi služila kulturnemu delovanju
jeseniških delavcev, je zelo po-
gosto zasedena. V njej se vrste
dan za dnem, večer za večerom
razni sestanki in občni zbori. Sa-
mo decembra se je zvrstilo v ome-
njeni dvorani 26 občnih zborov
sindikálnih podružnic.

Podobno je tudi z malo ali lu-
kovno dvorano delavskega doma;
posamezne sekcije jeseniške Svo-
bode nimajo drugega prostora kot
pevsko sobo z 12 površinskih me-
tri in še en prostor, ki služi an-
samblu narodnih plesov kot garde-
roba. To je vsekakor problem, ka-
teremu bodo morale Jesenice po-
svetiti v prihodnje večjo pozor-
nost. To je tudi razlog, da šteje
jeseniška Svoboda le nekaj nad
300 članov, kar za Jesenice ni po-
seбно spodbudno število.

Edina sekcija, ki s prostori ni-
ma težav, je godba na pihala, ki
gostuje v spodnji dvorani Cufar-
jevega gledališča. Kljub temu pa
jeseniški svobodasi dosegajo raz-
veseljive uspehe.

Na prvem mestu je ansambl
narodnih plesov in pesmi, ki go-
stuje v lutkovni dvorani, kadar je
prosta. Z marljivim študijem na-
rodnih plesov je dosegel visoko
kvaliteto. Za seboj ima vrsto uspe-
lnih nastopov, s katerimi si je konč-
mo utrl pot celo v Francijo.

Uspešna je tudi godba na pihala,
ki tudi v širšem okolju ne
najde tekmece. Kaže, da se bo še
bolj okrepila, saj je pričela siste-
matično vzgajati mlade godbenike.
Tudi pevska zbor, moški in me-
šani, dosegata lepe uspehe. Ti pa
bi bili še večji, če bi se zbor
posrečilo pomladiti. V zvezi s tem
so sklenili ustanoviti mladinski
pevski zbor.

Dramsko-lutkovna sekcija se je
zaradi težave s prostori v minuli
sezoni omejila zgolj na prirejanje

kulturno-zabavnih večerov, ki so
vnesli med članstvo novega du-
ha. Tudi likovni krožek je brez
prostora, zato delajo člani doma;
pač pa se od časa do časa sesta-
jajo na posvetovanjih. Vsako leto
prirejajo likovne razstave.

Pred nekaj tedni so obnovili za-
bavni orkester, ki združuje okoli
20 mladih godbenikov. Prvi kon-
certni program je domala nastu-
ran. Najvažnejše pa utegne biti
delovanje izobraževalne sekcije, ki
prireja tedenska predavanja za
članstvo in ostalo občinstvo.

Občni zbor je tudi mnenja, da
mora biti letošnje leto, ko bodo
na Jesenicah praznovali 40-letnico
jeseniške Svobode in 90-letnico Je-
seniške železarne, leto, v katerem

bodo zasadili prvo lopato za te-
melj novega kulturnega doma na
Jesenicah. Le z gradnjo novega
doma bo konec vseh dosedanjih
razprav o zadregi s prostori, ki
zavirajo kulturno delo. S tem bo
tudi rešeno vprašanje prostorov
za predavanja, zasedanja, seje in
sestanke. Da bi to zamisel uresni-
čili, so izvolili nov upravni odbor
Svobode, ki ga tvorijo najvidnej-
ši kulturni delavci, predstavniki
tovarniškega sindikata in občins-
kega sveta. Občni zbor je bil do-
bro pripravljen; pri pobudah za
prihodnje delo se ni izognil naj-
važnejšim problemom, s katerimi
se bodo jeseniški svobodasi spo-
rijeli in jih tudi premostili.

U.

Harrisova „Molčeca usta“ spregovorila v Podbrezjah

Po večletnem molku — menda
sega tja do leta 1955 — so se pod
režijo Mirka Cegnarja, režiserja
Sveta Svobod in prosvetnih dru-
štev ObLO Kranj, končno spet
zbrali igralci prosvetnega društva
»Tabore« v Podbrezjah in našti-
rali Harrisovo dramo »Molčeca
usta.« Premiera je bila v nedeljo,
11. januarja.

Z izbiro »Molčecih ust« igralci
niso imeli posebno srečne roke.
Drama je sicer spretno napisana,
vendar se pod trdno dramaturško
gradnjo skriva malce osladno se-
timentalna zgodba o gluhošem
zaposavljenem dekletu. Sicer pa
ponesrečene izbire igralcem iz
Podbrezj ne bi kazalo očitati, saj
je bilo delo pred nekaj leti celo na
repertoarju Slovenskega narodnega
gledališča v Ljubljani in je pozne-
je obredlo še celo vrsto naših po-
klicnih in amaterskih gledališč.
Vsekakor pa je delo pisano »na
kožo« širokega občinstva, ki nima
izbrušenih estetskih kriterijev; de-
lo bo nedvomno ugajalo, kar je
pokazala tudi nedeljska premiera.
Toliktne množice gledalcev in ta-
kega navdušenja ni menda doslej
zabeležila še nobena uprizoritev.

Sicer ne poznam kvalitete upri-
zoritve pred tolikratno, vendar smem
trditi, da so igralci dosegli zavid-
ljiv uspeh, na katerega so lahko
upravičeno ponosni. — Igralski
ansambl je bil po kvaliteti precej
izravnani; šibkih prizorov, ki bi
izstopali in krnili uprizoritev, sko-
raj ni bilo opaziti. Brez pomisle-
kov lahko trdim, da je celotna
uprizoritev ustvarjala neovrgljiv
dojem, da je delo postavil na oder
režiser s spretno zasnovanim režij-
skim konceptom, kjer ni manjkalo
učinkovitih domislic in smisla za
pravilno oblikovanje značajev. Ne-
kateri prizori so bili sicer malce

hrupni, vendar niso motili uprizo-
ritve. Zlasti impresivni so bili pri-
zori z Belindo, zdravnikom Ro-
bertsom in Mc Donaldom, manj
posrečeni z ozirom na situacije pa
intimni prizori Belinda — Locky.

Po tem nespornem uspehu lahko
pričakujemo, da ta uprizoritev ne
bo zadnja v letošnji sezoni. Nav-
dušenega občinstva menda res ne
kaže razočarati.

S. S.

Filmi, ki jih gledamo

LEPA MLINARICA

Pred kratkim smo gledali
francosko-španski koprodukcij-
ski film Mlin ljubezni in se
vprašali: kje tiče vrednote te
filmske realizacije? Mar v za-
snovi in zapletih briljantno be-
daste zgodbe, ali v obešenja-
škem humorju in neizvirni si-
tuacijski komiki? Banalna in
neokusna zgodba nas ni ogrela.
Ni se še poleglo prvo ogorče-
nje, ko se srečujemo z novo
italijansko enačico zgodbe. Če
je obravnavanje teme na za-
konsko nezvestoto tolikanj pri-
vlačno, ne bi bilo menda težko
skonstruirati okusnejše, vsek-
akor pa užitejšje zgodbe s po-
dobno tematiko. Če gre zgolj
za tridimenzionalne čare zape-
ljive mlinarice, ki jo v Italijan-
ski realizaciji igra Sofia Loren,
tedaj je to bore malo.

Film iskreno odsvetujem!

LUČI VARIETEJA

Je italijanski črno-beli film,
ki je po zaslugi znanih režiser-
jev Federica Fellinija in Alber-
ta Lattuada, vnesel v program
filmov, ki smo jih videli zad-
nje čase, zanimivo poživitev.
Film je posnet, čeprav mu
mnogi pripisujejo še starejši
datum, leta 1950, nekako tedaj,
ko je mladi Fellini stopil na
svojo strmo pot navzgor. Če
pravim »navzgor«, tedaj imam
v mislih njegov kasnejši film
La Strada, ki velja za eno naj-
govih najboljših, če ne najbolj-
šo filmsko realizacijo.

Film »Luči varieteja« pripo-
veduje zgodbo o ne posebno
uspešni igralski družini, ki go-

stuje po italijanski provinci.
Odkritosrečno in pogumno se lo-
teva socialnega problema pri-
padnikov »glumaškega rodu«,
ki jim igralska umetnost ne re-
že posebno debelih kosov kru-
ha. Osnovna misel je poudarje-
na zelo izrazito, je topla in
humana. Morda bi filmu ka-
zalo očitati še neenovito dra-
maturško gradnjo, razvlečenost
nekaterih prizorov in ponavljaj-
nje misli. Delu se tudi pozna
vpliv dveh režijskih konceptov,
ki se miselno razhajata.

PARIZANKA

Spet je nas obiskala Brigitte
Bardot — ljubljenska francoske-
ga zabavnega filma, ki ve, kaj
je zabava in kako se temu stre-
že. Občinstvo mora biti zado-
voljno za vsako ceno, četudi...
No, kaj pa je to takega, če v
rahlo pikantnem prizoru za kra-
tek hlp »zablesti« v Evinem
kostumu. Občinstvo se mora
zabavati. — V filmu tudi ne
kaže iskati drugega. Tej filmski
realizaciji v prid lahko napi-
šem kvečjemu to, da prinaša
celo ščepec izvirnosti v prav-
catem labirintu zapletov in si-
tuacij; zgodbo smemo razumeti
celo kot dokaj posrečeno paro-
dijo na pogoste padce franco-
skih vlad.

Kdor išče v filmu zgolj za-
bavo, ki se v pustih zimskih
dneh hudo prilježe, ne bo razo-
čaran. Sicer sta pa tudi tokrat
film in občinstvo zaradi Brigitte
Bardot — sakramenske frklje
in ne obratno. Vzdevek »frklja«
ji tudi v tem filmu na moč
pristoja, dasiravno nastopa kot
»polnokrvna« Parizanka. aa

Misli ob tretji premieri na Jesenicah

V. M. Djordjevič: Grašek

Za novoletno jelko je Cufarjevo
gledališče na Jesenicah, kot tretjo
premiero v sezoni, uprizorilo
pravilčno igro srbskega pisatelja
V. M. Djordjeviča »Grašek«. Delo
je prevedel Bojan Čebulj. »Grašek«
je preprosta in ljubka ter učinko-
vita pravljica, ob kateri so se
otroci lahko načudili, nasmejali in
obogatili.

Režiser Bojan Čebulj je dal
pravilji preprost in učinkovit
scenski okvir. Igralce je uglasil
na enotno, preprosto in plastično
podajanje pravljinih oseb. Več
skrbni bi moral posvetiti le repro-
dukciji sicer dobre in primerne
glasbe Silve Gražnerjeve in učin-
kovitejši scenski luči, zlasti v zna-
jemem brlogu. Te pomanjkljivosti
pa odtehta posrečena in pestra ko-
stumacija in učinkovita troglavi
zmaj in ptič Frlič, delo kašerja
Jožeta Bediča.

Poleg že znanih igralcev so se
tokrat prvič predstavili tudi novi
mladi igralci. Malega Graška je z
nedvomnim talentom in neprislilje-
no podal Saša Rozman. Ne še čisto
sproščena, toda glasovno izra-
zita in ljubka princesa je bila Ma-
rica Ramuževa. S prijetnim nasto-
pom je v vlogi deklice presenetila
Heda Malovrhova. Tudi Marijan
Fortuna in Primož Čebulj sta se,
čeprav pod masko, medvedka in
ptiča Frliča, lepo izkazala. Prav
bi bilo, da gledališče mlade začeti-
nike, ki so kar uspešno prestali
odrski krst, še pritegne k delu in
jim nudi priložnost, da razvijejo
svoj talent in ljubezen do odrske-
ga ustvarjanja. V ostalih vlogah
so se predstavili še: Lado Niko-
lavčič je bil prijeten veliki Gra-
šek, France Cegnar hudomušni
Stric Lovce, Franci Pogačnik učin-
kovit Car Grbonja in Mihelca Pe-
trič preprosta, topla mati. Največ
smeha pa sta požela posrečena in
v komični pantomimi res dobra

dvorjana Nace Smolej in Franci
Pogačnik.

»Grašek« je bil lepo darilo je-
seniškega gledališča pionirjem in
cicibanom. Takih uprizoritev bi
moralo biti še več, saj so pri srcu
celo odraslemu občinstvu, kar so
dokazale večerne predstave.

J. S.

Davna želja loških muzealcev uresničena MUZEJ V ŠKOFJI LOKI DOBIL NOVE PROSTORE

Škofjeloškem muzeju, ki je do-
slej domoval v puštalskem gradu,
so že dlje časa obljubljali nove
prostore, da bi mu tako omogočili
nadaljnji razvoj. In ko je na zad-
njem občnem zboru predsednik
Muzejskega društva omenil, da se
obeta izpraznitev loškega gradu,
ni gotovo nihče pričakoval, da bo
ta želja loških muzealcev tako hi-

tro izpolnjena. Z novim letom je
bil namreč loški grad izpraznjen
in zdaj z vso naglico selijo mu-
zejske zbirke v nove prostore. Se-
veda pa zahteva selitev mnogo na-
porov od strokovnih uslužbencev
in delavcev, kajti dragoceni mu-
zejski predmeti so zelo krhki. Vse-
kakor bo največji problem selitev
dragocenih dražgoških zlatih oltar-

jev, ki bodo dobili v grajski ka-
peli šele svoj pravi izraz; doslej
so bili bolj skladiščni kot razstav-
ni eksponat. Tudi arhiv, ki je edi-
ni na Gorenjskem, bo dobil dostoj-
nejše prostore.

Da pa je loški muzej res potrebo-
val večje in primernejše prostore,
pove ugotovitve, da je bilo devet-
krat več predmetov v skladiščih,
kot pa v razstavnih sobah. Z no-
vo ureditvijo zbirke bo moč posre-
dovali obiskovalcem tudi množico
predmetov, ki so doslej v skladi-
šču predstavljali le inventarno šte-
vilko. Konceptna ureditev muzeja
bo z majhnimi spremembami osta-
la stara. Tudi oddelek NOB, ki je
bil doslej ločen in je bil s svojimi
zbirkami pod streho Doma Zveze
borcev, bo priključen ostalim zbir-
kam, ki bodo smotneje urejene in
izpopolnjene nudile obiskovalcem
preglednejši kronološki razvoj lo-
škega ozemlja od davnine pa do
naših dni.

Ureditve muzeja v novih prostori-
h bo terjala še obilo dela, ven-
dar bo, ko bo dokončno urejen,
postal važen kulturni spomenik
Gorenjske in tudi mikavna turi-
stična točka.

A. P.

»Grašek« v uprizoritvi Cufarjevega gledališča na Jesenicah

S slikarske razstave v Kranju Gabrijel Humek: realist - krajinar

Drevi (petek, 16. januarja) bo
razstavo ilustracije za otroke Jo-
žeta Ciuhe in Marlenke Muk-Stu-
pica, ki je s svojo ljubko in ve-
dro, pravilno tematiko privabila
v razstavne prostore Mestnega mu-
zeja množico majhnih in »odraslih«
otrok, zamenjala nova razstava.
Tokrat se bo s svojimi deli pred-
stavil realist-krajinar, akademski
slikar Gabrijel Humek iz Stične.
Med deli prevladujejo olja.

Razstavljalec se je rodil l. 1907
v Bohinjski Bistrici. Slikarsko aka-
demijo je obiskoval v letih od

1937 do 1939 v Krakovu; njegova
likovna vzgojiteljica sta bila prof.
Sichulski in prof. Jaročki. Likovne
študije je nato nadaljeval na Aka-
demiji upodablajočih umetnosti v
Zagrebu, in sicer v letih 1940 do
1941 pri prof. Beciju in nato od
leta 1945 na Akademiji upodablja-
jočih umetnosti v Ljubljani pri
prof. G. A. Kosu, kjer je leta 1947
tudi diplomiral. Slikar Humek je
privrkal samostojno razstavljal le-
ta 1951 v prostorih Umetniške za-
druge v Ljubljani.

Razstava bo odprta do konca ja-
nuarja.

Pred baletnim večerom v Kranju

Gost - balet ljublanske opere

Da bi Koncertna poslovalnica v
Kranju vnesla v svoj, pretežno
koncertni program, čim več pestro-
sti in mikavnosti, je tokrat pova-
bila na gostovanje balet ljublan-
ske opere. Baletni večer bo v po-
nedeljek, 19. januarja ob 20. uri v
Prešernovem gledališču.

Sedemčlanski baletni zbor, ki bo
izvajal program in izbor plesnega
repertoarja, jamčita, da se obeta
kranjskemu občinstvu doživeti,
kakršnih je bilo doslej deležno le
malo.

Na programu bodo Chopin »Sil-
fide« in »Variacije«, Čajkovski
Pas de trois iz baleta »Labodje
jezero«, Gounod »Faust«, Hristič
Pas de deux iz baleta »Ohridska
legenda«, Lhotka Suita iz baleta
»Vrag na vasi«, Rossini »Can-can«,
Dvořák »Polka«, Verdi »Španski
ples« in Hristič »Ples ujetnice«.

Spored bodo izvajali najvid-
nejši predstavniki baleta ljublan-
ske opere.

družinski pomenki

Pogovor s Urškino mamo

Drage mamice, nič se ne bojte, ne mislim vam spet govoriti o beljakovinah in vitaminih, pa o rudninskih snoveh. Kajne, saj že same veste, kaj vse mora vaš otrok dobiti s hrano, da bo kar najbolj zdrav. Danes se bočem pogovoriti z Urškino mamo, ki vedno toži, da njena hčerka noče piti mleka. Moje besede so namenjene tudi ostalim mamam, katerih otroci nočejo jesti in je potreben dolg spisek prošelj in obetov, da izvoli mali tmglavček milostno pojesti žličko špinatke. Skratka, beseda je o slabih navadah pri jedi. Dobre navade se izoblikujejo v predšolski dobi, zato jih moramo že od vsega začetka skrbno negovati in usmerjati.

Veliko je otrok, ki nočejo piti mleka. Morda bi jih lahko prevzeli, če bi jim del mleka dali v obliki mleka v prahu v to ali ono jed. Otroci tudi raje pijejo mleko, če si ga nalijejo sami. To jim moramo dovoliti, čeprav nam ne bo vseeno ob pogledu na polito mleko okoli skodelice. S tem otroku napravimo užitek in ponosen bo, da si lahko sam postreže kot odrasli. Nadalje moramo upoštevati, da otrok zelo rad posnema starše, pri tem pa mu okornosti ne smemo zameriti. Vsak dan bo bolj spreten, vendar nikoli ob karanju ali celo klofutah.

Otrok mora jesti v mirnem in prijetnem vzdušju. Bolje je, da mati ne obrača preveč pozornosti nanj, kadar je. Dovolj je, da je v njegovi bližini. Otroci bi mo-

rali imeti že od malega občutek, da je nekaj samo po sebi umevno, da je nekaj, kar je zanje pripravljen. Zato jim za pridnost pri jedi nikoli ne smemo obljubljati posebnih nagrad. Marsikateri otrok zavrača hrano samo zato, da bi postal središče pozornosti starejših, posebno matere. Tak otrok pogreša ljubezni, pa jo hoče nadoknaditi pri jedi, kar se mu največkrat tudi posreči.

Hrana, ki jo pripravljamo otroku, naj bo okusna, ne smemo je servirati v prevelikih porcijah.

Kakor nam je bilo v prvih letih važno samo to, da je otrok jedel, tako nam postaja kasneje vedno bolj važno to, kako otrok je. Ne karajmo ga, če mu pade velika, nerodna žlica v krožnik z juho. Raje stopimo čimprej v trgovino in mu za nekaj sto dinarjev kupimo majhen pribor, primeren njegovi starosti. Morda bi mu naredile veselje tudi s skledico iz plastične snovi, ki bo samo njegova in se tudi ne more razbiti.

Marsikateri otrok želi, da so pri jedi z njim njegovi mali prijatelji — igračke. Le zakaj mu tega ne bi dovolili?

Kaj pa, če bi našemu otroku naredili tudi majhen priček za brisanje? Sešijemo ga lahko iz vsakega pralnega blaga svetlejših barv. Kos blaga v velikosti žepnega robčka obrobimo in nanj z nekaj preprostimi vbodi kaj malega izvezemo, da bo prikupnejši. Vsak otrok bo rad sam skrbel,

da bo njegov priček po kosilu vedno lepo zvrzan in spravljen na svojem mestu. Metka

NAROČITE GOSPODINJSKI KOLEDAR 1959

Centralni zavod za napredek gospodinjstva v Ljubljani je tudi letošnji izdal gospodinjjski koledar, v katerem boste našle vrsto zanimivih in poučnih člankov o gospodinjstvu, vzgoji, zdravstvu, telesni negi, ureditvi stanovanja ter preizkušenih navodih za sestavo jedilnikov, za pletenje in šivanje itd. Vse gradivo je prečiščeno izbrano in našli boste v njem mnogo koristnih nasvetov za vsakdanje delo. Tudi leposlovna plat je dobro zastopana in vesele boste priletnega branja v dolgih zimskih večerih.

Koledar ima posebno prilogo — gospodinjjsko knjigovodstvo, ki bo gospodinjstvom omogočila, da bodo imele natančen pregled vseh izdatkov, zato bodo lahko tudi bolj varčno gospodinjile.

JEDILNIK

KOSILO ZA DRUŽINSKO PRAZNOVANJE

KOSILO: goveja juha z zdrobovimi žličniki, zrezki v omaki, dušen riž, mešana solata, orehova potica, kompot.

Goveja juha z zdrobovimi žličniki: juha: pol kilograma govedine, jušna zelenjava, čebula, česen, sol, poper, latorjev list, paradižnik (list zelja ali cvetače).

Zakuha: 10 dkg maščobe, 3 jajca, 17 dkg zdroba, sol.

Maščobo umešamo in postopoma dodajamo cela jajca in zdrob. Testo naj počiva pol ure, nato zakuhamo žličnike v vrelo juho. Vro naj počasi, da se ne razkuhajo.

Zrezki v omaki: meso (svinino ali teletino) zrežemo na zrezke in jih potolčemo, posolimo, pomakamo in opečemo na vroči masti. Nato jih poberemo na krožnik in damo na toplo. Na isti masti pripravimo čebulo, potresemo z malo moke in ko zarumeni, dodamo česen in papriko (paradižnik), zalijemo z vodo, in ko nekaj časa vre, pretlačimo. V omako damo zrezke, začnimo s soljo, poprom, gorčico in naribano kislom kumarico. Pokrito kuhamo počasi, da se zmehča. Tih pred serviranjem lahko dodamo malo kisle smetane. Na osebo računamo 8 do 10 dkg mesa.

Dušen riž: 40 dkg riža, 15 dkg masti, 1 čebula, sol, voda ali juha. Na masti prepražimo čebulo, dodamo opran riž in pražimo, da postane steklen. Zalijemo s še enkrat toliko vode ali juhe, kolikor je riža v kozici, solimo in pokrito kuhamo na robu štedilnika (lahko damo v pečico). Riža ne mešamo.

Orehova potica: 1 kg moke, 4 dkg kvasa, približno četrt litra mleka, 12 dkg sladkorja, 2 do 4 rumenjake, 2 žlici rumca, vanili ali limonova lupina, sol, žlica olja, 12 dekagramov masla.

Zamesimo kvašeno testo, ga pustimo vzhajati, nato ga razvaljamo, namažemo z nadevom, zvijemo, damo v pomazan model in ko ponovno vzhaja, ga spečemo.

Nadev: 15 dkg sladkorja zarumenimo (karamel), zalijemo z malo vode, dodamo žlico masla in 20 dekagramov zmletih orehov. Ohlajenemu nadevu dodamo še 15 dkg sladkorja, cimet in limonino lupino (kakao), malo rumca in sneg 4 beljakov (ostanejo od testa). Nadev namažemo po testu in potresemo s 25 dkg zmletih orehov (lahko še z rozinami).

VEČERJA: Narezek — kruh, sadna mešanica.

Narezek: 20 dkg šunke, 15 dkg salame, 15 dkg sira, kisla kumara, 1 trdo kuhano jajce (sardine).

Vse skupaj lično naložimo na ovalni krožnik in okrasimo z narezanim jajcem, kumaro in zelenim peteršiljem.

Sadna mešanica: tri četrti kg jabolk, pol kg hrušk, 1 limona, 2 pomaranči, 20 dkg sladkorja, rum, pol litra sadnega soka (5 dkg orehov, nekaj žlic sladke smetane).

Sadje naribamo ali sesekljamo, dodamo sok in naribano lupino limone in pomaranče, sladkor, rum, sadni sok (orehe, smetano) in vse skupaj zmešamo.

Mešanico lahko pripravimo v električnem mešalniku.

gorenjske bodice

△ Prav zares — kadarkoli se odpravljam na vožnjo z avtobusom, ki vzdržuje promet na lokalni progi, od strahu dobesedno omedlevam. Najbolj se bojim nezno-

gneče, brez katere si prometa na lokalnih progah sploh ne moremo zamisliti. Tak nesrečen dan sem imel v ponedeljek, 5. januarja, ko sem se vkrcal na popoldanski avtobus »Transturista«, ki vozi iz Zirov v Loko. Vstopil sem na drugi postaji v Zireh in sedel na enega izmed zadnjih sedežev. Ko pa je avtobus odpeljal s tretje postaje, so bili že vsi sedeži zasedeni in trije potniki so morali hočeš - nočeš stoji loviti ravnotežje. Konec koncev nič čudnega, saj je imel avtobus le 24 sedežev. Ko je avtobus pripeljal v Hotavlje, sem z grozo ugotovil, da se hoče vkrcati cela vojska dijakov in dijakin škofjeloške gimnazije. Povedali so, da jih jutranji avtobus ni vzel s seboj, ker je bil že prenapolnjen; in zdaj je ura kazala 14.30. Ko je bila vsa množica pod streho, nas je pestila taka gneča, da sem imel, brž ko je avtobus potegnil, na vsakem kolenu po enega potnika. Kaj sem hotel? Ker nista mogla vstati, sem ju pač pestoval še, naprej. Vmes pa je tolkel sprevodnikov zapovedujoči glas: »Malo se še stisnite, prosim!« — V Srednji vasi so hoteli vstopiti še trije potniki. Na vse pretege so se trudili, da bi se zrinili v avtobus, toda ni šlo in ni šlo. Takrat je zlezel iz avtobusa sprevodnik in jih zrinil v gnečo. Zdaj je pa za sprevodnika zmanjkalo prostora. Končno je tudi on našel prostorček, kamor je postavil svoje noge. Ko se je avtobus premaknil, je hudo zaječal in resnično sem se bal, da ne bomo razrinitli sten. Poleg mene je zastokala neka tovarišica. S te- žavo je izdala: »Ali smo ljudje ali živina.« To se je verjetno že marsikdo vprašal, le da je to misel obdržal zase. In v Poljanah spet množica, ki se je morala zado-

lžiti s sprevodnikovo tolažbo: »Počakajte na drugi avtobus.«

△ Ko sem ondan hlačal po Planini v Kranju, sem bil koj bogatejši za naslednji dogodek:

Na nekem dvorišču se je igrala gruča otrok. Pa je naneslo tako, da so malčki zašli tudi na sosedov vrt, kjer si je neki možakar dajal opravka s pospravljanjem. Otroci pa ne bi bili otroci, če ne bi bili pri iskanju zabave zelo iznajdljivi. No, naposled so začeli skakati po kupu gnoja, ki je bil očitno pripravljen za pomladansko gnojenje. Možakarja je ta otroški »zločin« hudo razjezil. Pograbil je palico in jo z vso silo zalučal med otroke. Naključje je hotelo, da je palica zadela neko 6-letno punčko v roko. Udarac je bil močan in roka je hudo zatekla. Seveda se je dekletce na moč prestrašilo; od strahu je ubožica zmočila hlačke. — Takšna surovost res ne more biti v ponos človekul

△ Le s čem se je leseni most, ki vodi čez Kokro pod Kokrskim bregom v Kranju tako zameril, da ga kar nočejo in nočejo popraviti. Nekako leto dni bo tega, kar je neki tovarnjak izkopal v nosilno poljskev precej veliko luknjo. Namesto da bi to luknjo zakrpali, so jo kratko in malo ogradili. Seveda je zdaj prehod preko mosta zelo utesnjen. Skozi to vrzel se lahko prebijejo pešci le posamič. Menim, da bi bil navsezadnje že čas, da bi most zakrpali. Stroški popravila ne bi bili posebno visoki.

△ Okrog Silvestrovega je bilo, menda prav na Novega leta dan zgodaj zjutraj. Naselje Gorenjo Savo je na vsem lepem stresla močna detonacija. Silen zračni pritisk je pobil precej šip na oknih dveh nasproti si stoječih hiš. — Tako nekako so mi povedali ljudje, ko sem si ondan ogledoval okna brez stekel. Baje je tisto noč neka objestna družba postavila med obe hiši petardo in jo prižgala. Kdo so bili neznani zlikovci, žal, ne vedo povedati. Vse pa kaže, da jih bodo izsledili. Povrniti bodo morali škodo, hbrati bodo pa še povedali, kdo jih je navdihnil za takšen vandalski podvig. — Ko bom zvedel, bom že povedal. Do tedaj vas pa pozdravlja

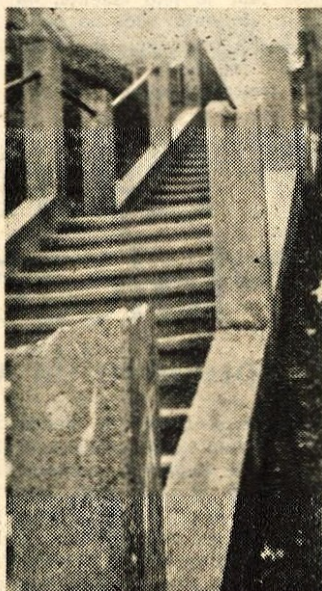
Vaš

Bodičar

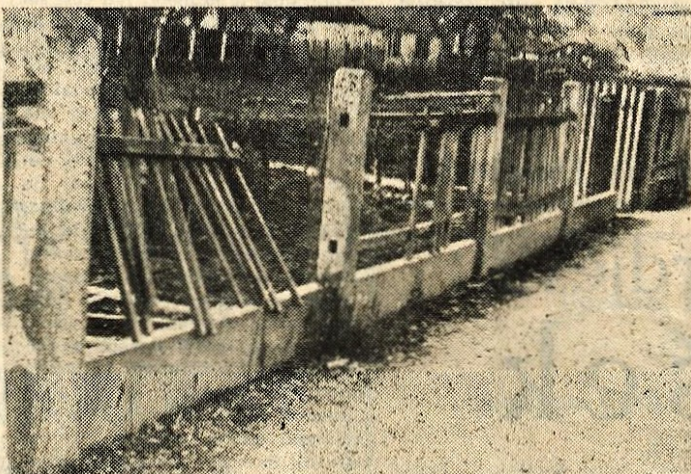
HAMEN SPOTNI

PO SILVESTROVANJU...

Alkohol ima pa res neverjetno moč. Malo plotov je bilo zaradi njega varnih ko so se nekateri po-

slavljali ob starega leta. V Kranju so se nekateri »junaki« lotili celo ograje (na sliki), ki je ob stopnicah, na Gaštekem klancu. Kdo bo zdaj to popravil, ali dal vsaj sredstva za popravilo? Prav bi bilo, da tisti, ki je pokvaril! Potem bi bilo podobnih »junakov« v prihodnje tudi manj.

PREPUŠČEN

»ZOBU CASA«?

Slika kaže, da je tako. Za plot okoli sadovnjaka pri Domu »Svo-

bode« v Stražišču se že nekaj let nihče ne zmeni. Zeleti je, da pomlajene ograje res ne bi morali gledati vse dotlej, dokler »zob časa« ne bo opravil svoje.

ŠTOJA splošna nevarnost

Tokrat si bomo ogledali prometno nesrečo, ki ji niso botrovali alkohol, neupoštevanje cestno-prometnih znakov ali prevelika hitrost. Do nesreče je prišlo, ker vozilo — reševalni avtomobil iz Ljubljane — ni bilo tehnično brezhibno.

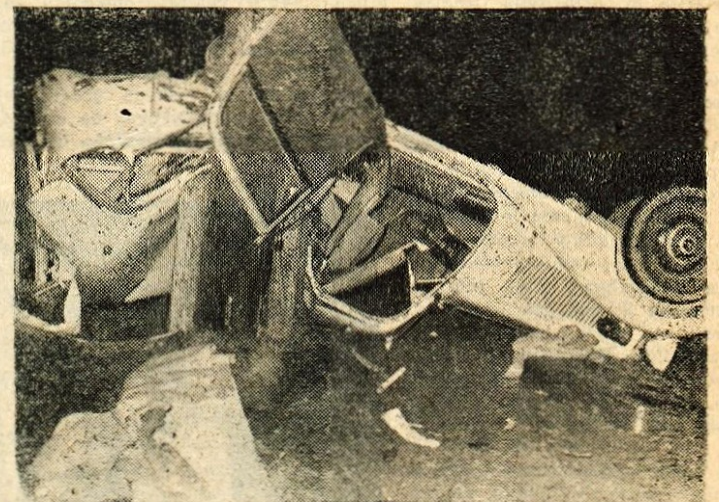
Lani 30. decembra ob 21.30 uri je hitel reševalni avtomobil s šoferjem in mehanikom po cesti I. reda iz Lesc proti Ljubljani. Vse do vrha bistrškega klanca pri Naklem, se ni zgodilo nič takega, kar bi bilo vredno omeniti. — Zdaj pa prislubimo očividcu — šoferju Putnikovega avtomobila iz Ljubljane, ki je sledil reševalnemu avtomobilu. Tako nekako je pripovedoval:

»Vozil sem za reševalnim avtomobilom. Sprva sem ga nameraval prehiteti, vendar sem namero opustil, ker je avtomobil, ko je dosegel pred Naklom ravno cesto, pospešil hitrost. Kazalec brzino-mera je nihal med 70 in 80 km na uro. Še preden pa je avtomobil dosegel odcep ceste proti Tržiču, sem v soju žarometov opazil, da se je močno nagnil na levo zadnjo stran; levo zadnje kolo je zdrknilo z osi. Trenje je avtomobil, brž ko je os kolesa dosegla cesto, močno zasukalo, ga vrglo na desno in nato spet na levo stran

ceste. Tu se je avtomobil nekajkrat prevrnil in običaj v električnem drogu visoke napetosti.«

In posledice te nesreče? Šofer je bil hudo poškodovan, medtem

Komisija, ki je prispela na kraj nesreče, je ugotovila, da so bili vijaki za pritrdjevanje kolesa na os, močno obrabljeni; to je bil tudi vzrok, da se je kolo snelo.

ko njegov spremljevalec ni utrpel posebno hudih poškodb. Oba po- nesrečenca je Putnikov avtomobil nekaj trenutkov po nesreči odpeljal v ljubljansko bolnišnico. Po približni oceni ni v vozilu škoda za milijon dinarjev.

Odredba o prometu na cestah v LR Sloveniji pravi med drugim: »Za tehnično brezhibnost vozila med vožnjo je odgovoren voznik avtomobila.« — Če bi šofer vozila to upošteval, do nesreče ne bi prišlo.

Spočita in vedra v družbi

Cestokrat nas gospodinjstvo do- lo ali pa služba močno utruja, tako da bi zvečer najraje odšle počivati, toda obljubile smo, da

MODA

ZA MRZLE DNEVE

Širok športni plašč s kožuhovi- nastim ovratnikom in zimski kostim, katerega jopica je podložena s krznom. Bluza je ukrojena iz enakega blaga kot krilo.

Športni komplet za sankanje in smuko

NASVETI

— jajce je treba dati pri kuhanju v mrzlo vodo in jo potem počasi segrevati, dokler ne zavre.

— omele bodo veliko sočnejše, če dodamo testu malo mrzle vode.

— trdo kuhana jajca lahko lepo režete na kolesca s sukancem in ne z nožem.

— paradižnikova omaka bo veliko bolj pikantna, če ji dodate ko je že gotova, kocko sladkorja in žličko gorčice.

— »bifte« bo sočnejši in lepo zapečen, če ga predhodno namažete z obeh strani z oljem.

— trdi sir bo ostal svež in ne bo plesnel, če ga zavijete v vrečko iz plastične mase skupaj s koščkom jabolka.

— svež in vroč kruh boste lepo rezali z nožem, ki ste ga pomočile v vrelo vodo.

— obleke, ki se težko lika, ni dobro posušiti z vodo, ampak jo zavijemo v mokro krpo in pustimo tako nekaj ur. Po tem bo likanje zelo olajšano.

— likalnik bo bolje grel, če ga boste dajali na opeko, kot pa če ga dajete na kovinasto mrežo.

Ob 40-letnici
KPJ

Prelom s starim

Leto vrenja med delavstvom na Jesenicah

Oktohrska revolucija je široko odjeknila po vsem svetu in dvignila vrsto stavk in vojaških uporov. Ze decembra 1917 je začelo stavkati 150.000 delavcev na področju Loire v Franciji. Januarja 1918 je stopilo v stavko več kakor pol milijona kovinarjev, zaposlenih v berlinskih vojnih podjetjih. Julija istega leta je stavkovni val zajel tudi Anglijo v Birminghamu, Leedsu in drugih mestih. Veliki stavkovni valovi — odraz revolucionarne pripravljenosti delavstva za spopad z buržoazijo pa so se razširili tudi v avstrijskih deželah.

v svoji zgodovini ustavilo demonstrativno stroje in vdrla na ulice, kjer je demonstriralo proti vojni, zahtevalo kruha in delavske pravice. Pa ne samo delavci, tudi njihove žene so demonstrirale, zahtevale rekvizicijo zalog pri vojnih dobaviteljih in špekulantih in take rekvizicije tudi same izvajale. Ob last je bila proti vsem tem demonstracijam brez moči. Istočasno se je množil v gozdovih tudi »zeleni kader«.

ci. Upor je bil zadušen prav tako, kakor je bilo leta 1917 zadušeno judenburški upor. Vodstvo socialdemokratske stranke Avstrije pa je ubiralo še vedno pota ob rami buržoazije in tako ponovno izdalo delavski razred.

SOS V BEOGRADU

Vdori iz tovarne, demonstracije delavstva in delavskih žena v jeseniški dolini so se ponavljale. Prvi maj 1918 je bil revolucionarna

cialističnega delavstva tudi na Jesenicah zahteval temeljite družbene spremembe. Manjši del jeseniškega socialističnega delavstva pa je še vedno slepo sledil ljubljanskemu vodstvu, ki je ubiralo stara, od avstrijske socialne demokracije podedovana pota. Slovensko socialdemokratsko vodstvo je paktiralo z buržoazijo in se pridružilo tako imenovanemu Narodnemu svetu in Narodni vladi, ki se je osnovala na pobudo in pod vodstvom obeh tradicionalnih slovenskih buržoaznih strank. Tako je podprlo buržoazijo, ki je, prestrašena zaradi revolucionarnega vrenja v Sloveniji, pohitela v Beograd in zahtevala, da se pod dinastijo Karadjordjevičev okliče nova država Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev. Da so Makedonci in Črnogorci tudi narod, so zaradi veslebske buržoazije pozabili.

Dne 1. decembra 1918 je bila oklicana nova država. Zedinjenje jugoslovanskih narodov, ki je bilo stoletni sen vseh naprednih ljudi pri nas in o katerem je govoril tudi Ivan Cankar, zahtevajoč federativno republikansko demokratično ureditev Jugoslavije, je postalo zedinjenje buržoazije. Za delavstvo in delovno ljudstvo sploh pa se v novi državi ni ničesar spremenilo. Tuji buržoaziji, ki je bila lastnik večine podjetij, se je pridružila jugoslovanska buržoazija, zaradi manjšega kapitala še bolj pohlepna, nenasitna in izkoriščevalska kakor tuja. Izkoriščanje delavstva in delovnega ljudstva je postalo še večje. Zato je med delavstvom pa tudi med kmečkim prebivalstvom še nadalje vnelo. Novo državo so pretresale stavke, ki so preraščale ekonomski okvir in postajale politične demonstracije. Preprečevale so odhod jugoslovanskega vojskovanja v intervencijsko vojno proti Madžarski komuni in Sovjetski zvezi. Kljub temu pa v revolucijo revolucionarno vrenje ljudskih množic ni moglo prerasti zaradi oportunističnega stališča do revolucije v vodstvih

jugoslovanskih socialističnih gibanj.

To se je čutilo tudi na Jesenicah. Ljubljansko vodstvo in del vodilnih članov v podružnici Socialdemokratske stranke in kovinarske strokovne organizacije na Jesenicah sta mirila revolucionarno razpoloženje delavstva, češ da se bo »uredilo vse na miren način« in da imajo socialni demokrati vse možnosti, da pridejo do oblasti s pomočjo volitev. Zato naj članstvo ne cepi stranke.

NEIZBEŽEN RAZKOL

Take in podobne govorice so služile desničarskemu vodstvu slovenske socialne demokracije, da bi pomirila revolucionarni del svojega članstva, ki je zahteval sprememb po zgledu Oktobra. S prigovarjanjem o potrebi enotnosti stranke je socialdemokratsko vodstvo uspelo, da se levičarske skupine niso izločile iz stranke že pred aprilom 1919, ko je bil v Beogradu na pobudo srbske socialdemokratske stranke sklican kongres zedinjenja vseh socialističnih strank v državi, iz katerih naj bi se ustanovila nova revolucionarna socialistična stranka. Kakor je znano, se kongresa zedinjenja, na katerem je bila aprila 1919 ustanovljena Socialistična delavska partija Jugoslavije (komunistov), slovenska socialna demokratska stranka ni udeležila. Tako je levica v slovenski socialni demokraciji kaj hitro spoznala, da vodstvo slovenske socialne demokracije in njihove desničarske skupine po podružnicah v industrijskih središčih močnejšo revolucionarno delavske stranke. Na Jesenicah je zato že nekaj dni po Kongresu zedinjenja, ob praznovanju Prvega maja, med levico zavrelo. Na prvomajski svečanosti so se pojavila revolucionarna gesla, kar je še bolj povečalo razdor med desnico in levico v podružnici, ki je takrat štela več kakor 1400 članov ali točno sedem osmin vsega delavstva, zaposlenega leta 1919 v tovarnah KID na Jesenicah, Javorniku in na Blejski Dobravi. Samo ena osmina takratnega delavstva je odpadla med krščanske socialiste in narodne socialiste.

Od 1400 članov socialistično organiziranega delavstva se jih je več kakor 900 nagibalo k levici. Po ustanovitvi Socialistične delavske partije Jugoslavije (komunistov) in ob vztrajanju vodstva slovenske socialne demokracije na starih reformističnih pozicijah je trenje med levico in desnico v jeseniški podružnici zajelo tak obseg, da je bil razkol nelzebežen. Levica je bila v večini in je zato junija 1919 prelomila odnose s socialno-demokratskim vodstvom in se kot prva skupina revolucionarnega delavstva v Sloveniji pridružila Socialistični delavski partiji Jugoslavije (komunistov). Ta skupina je na Jesenicah začela oblikovati drugi del zgodovine jeseniškega delavstva, ki se začelja z junijem 1919, z letnico, ki je danes zapisana med najpomembnejšimi letnicami novejšje jugoslovanske zgodovine.

Miha Klinar

Pred velikim praznovanjem železarskih Jesenic

Letos, 15. avgusta bo poteklo 90 let, odkar je bila ustanovljena v Ljubljani Kranjska industrijska družba, predhodnica današnje Železarne Jesenice. V počastitev 90-letnice obstoja Železarne Jesenice in 40-letnice ZKJ bodo priredili na Jesenicah številne telesnovzgojne in kulturne prireditve. Ker po udarja I. kongres telesne kulture v svojem programu množičnost, bodo tudi jeseniške prireditve, s katerimi bodo dali poudarek omenjenima obletnicama, množične. Pričetek proslavljanja 90-letnice Železarne Jesenice bo v soboto 17. januarja. Ob 18. uri bo pred gimnazijo zbor vseh članov kolektiva, športnikov, šolske mladine in ostalih družbenih organizacij. Svečani otvoritvi bo sledila v Čufarjevem gledališču otvoritvena kulturna prireditev, ki jo bo izvajalo DPD Svoboda Jesenice.

V nedeljo bo dan železarske in šolske mladine, ki se bo pomerila v smučarskih tekih, veslalomu in sankanju. Tekmovanje v raznih zimskošportnih disciplinah, v centru katerega bodo tudi tradicionalne IV. mednarodne zimskošportne igre, bo v naslednjih dneh vse do 19. februarja, ko se bodo pričele III. mednarodne metalurške smučarske igre. III. mednarodne smučarske igre bodo izvedene na smučskih progah Vitranca. V okviru teh iger bodo tudi kulturne in druge športne prireditve (mednarodne hokejske tekme ter v domu Partizana na Jesenicah svečana akademija Partizana in Svobode z Jesenic). Mednarodne metalurške smučarske igre v počastitev 90-letnice Železarne Jesenice bodo zaključene z izletom domačih in tujih ekip na Bled in v Ljubljano.

Zimsko športnim igram bodo sledile poleti letne športne igre, ki bodo prav tako združene s kulturnimi in drugimi prireditvami.

Dvojnega jubileja na Jesenicah ne bodo slavili le s športnimi in kulturnimi prireditvami. V jubilejnem letu bodo posvetili največjo skrb proizvodnji kvalitetnih izdelkov, kajti jeseniški železarji se zavedajo, da bo potrebovala skupnost v prihodnjih letih od Železarne Jesenice še več kvalitetnih izdelkov. Da bo obveznost do družbe v celoti izpolnjena, bodo v jubilejnem letu jeseniški železarji posvetili še večjo skrb in pozornost delovni disciplini in strokovni ter splošni vzgoji članov kolektiva.

U.

JESENIŠKA RAZGLEDNICA: Vsak dan pred 14. uro v železarskih Jesenicah

Tudi na Jesenicah, kjer se je v tem času v socialističnih vrstah izoblikovala močna revolucionarna skupina, je že v začetku 1918. leta prišlo do delavskih demonstracij. Jeseniško delavstvo je prvič

Februarja 1918 so se uprli avstro-ogrski mornarji na štiridesetih vojnih ladjah v Kotoru. Upor je vodil svet mornariških odposlancev, večino med upornimi mornarji pa so tvorili Hrvatje in Sloven-

manifestacija. Meseci so tekli in novembra 1918, pred dobri štiri-desetimi leti je razpadlo stoletno habsburško cesarstvo. Vrenje med delavstvom pa ni ponehalo. Kakor drugod je revolucionarni del so-

Ce hočete čevlje po zadnji modi, se naročite na »Glas Gorenjske«. Tri pare takšnih čevljev je dalo za dobitke tradicionalnega nagradnega žrebanja »Glasu Gorenjske« kranjsko trgovsko podjetje »Gorenjka«, ki opozarja vse kupce, da si najprej ogledajo bogato izbiro čevljev v njeni poslovalnici na Prešernovi cesti št. 6, predno se odločijo za nakup novih čevljev.

Se je čas, da se boste lahko udeležili našega nagradnega žrebanja. Vplačano morate imeti vsaj polletno naročnino na »Glas Gorenjske« in potem, če se vam nasmeje sreča, boste za nagrado lahko dobili ali kolo, radio, premoč, čevlje in podobno. Pohitite, dnevu žrebanja smo vse bližje!

Uprava

VIHAR POD TRIGLAVOM

Riše Milan Batista

Smrt na Okroglem

45

Skoraj pol dne so jo iskali. Ko so jo našli, so videli, da je komaj dovolj prostorena za 13 ljudi. Tudi nič udobna ni bila — pa kaj, ko niso mogli izbirati. Kljub belemu dnevu se je Stanko Mlakar napotil iskat hrane. Tudi to jim je uspelo: kmalu se je pred votlino pojavil Mrkušev France z Okroglega in jim prinesel hrane. Tako so bili začasno preskrbljeni.

46

Stane pa ni dolgo zdržal na Lojzovem podstrešju v Dupljah. Preveč ga je skrbelo, kaj je s tovariši, pa tudi za Lojza se je bal; Nemci so namreč Duplje preprestano preiskovali in stikali za partizane. Povedal je Lojzu, da bo odšel. Lojz je vedel, da ga ne bo mogel zadržati; stesal mu je nekakšne lesene berglje in pod večer sta se odpravila na pot.

47

Vsakihi sto metrov sta se ustavljala, kajti Stane je hodil le z največjim naprom. Stresala ga je vročica in noga ga je vsak hip bolj bolela. Samo železna volja ga je držala pokonci, da se ni vlegel in obležal na poti. Do Naklega sta prišla, ko je Stane rekel Lojzu: »Pojdí nazaj — sam grem naprej.« Lojz se je upiral, nazadnje pa se je vrnil domov.

48

Udin boršt je to noč Staneta še enkrat gostoljubno sprejel. Ampak bila je grozna noč. Opatokal se je od drevesa do drevesa, padal, pa spet vstajal, se zapletal v grmičevje, pa se neskončno dolge minute osvobajal trnja, ki ga je z ostrimi kremplji držalo za obleko. Spet enkrat je padel na hrbet in nemočno zastokal; zdelo se mu je, da ne bo nikoli več vstal.

GOTSKE FRESKE V BOHINJU Nenavaden falzifikat v filateliji

Na gorenjsko srednjeveško umetnost je močno vplivala takratna cerkveno-upravna razdelitev. Glavna umetnostna pobuda je bila v rokah zemljiških gospodov, med katerimi je bil najbolj prizadeven gospod v Škofji Loki — freisinški škof. Meščani nastopijo kot umetnostni pobudniki šele konec srednjega veka, ko so si mesta priborila večjo samostojnost. Bolj nejasen je pri tem delež kmečkega sloja, vendar vse kaže, da je veliko posvetnih stavb nastalo prav po njegovi zaslugi, včasih najbrž celo proti volji svetne in cerkvene gospodov.

Najstarejše gotško stensko slikarstvo zasledimo na Gorenjskem v severni ladji crngrobske cerkve — freske iz začetka 14. stoletja. Od srede 14. do začetka 15.

stoletja obvladujejo skoraj vsa slikarska naročila na Gorenjskem severno-italijanski mojstri »furlanske smeri«. V glavnem so se ti omejili na Škofjo Loko in okolico, zašli pa so celo v Bohinju. Tu vidimo na zunanji steni cerkvice Sv. Janeza pod

primerki ohranili še pri Sv. Janezu v Bohinju, v Bodeščah, na Jamniku itd.

V dvajsetih in tridesetih letih 16. stoletja je slikar Jernej iz Loke obvladoval s svojim čopičem ne samo gorenjski, ampak tudi goriški in beneško-slovenski pro-

Riba Faronika in rudarski škrt s kladivcem, freska iz 14. stoletja

freskami Krištofa del freske, kjer je upodobljena riba Faronika in rudarski škrt s kladivcem. Fresko so odkrili leta 1956.

V drugi polovici 15. stoletja se pojavi ponovni sunek od primorske strani. V tem času se pojavi tako imenovani »kranjski prezbiterij«. Razen na Suhli pri Škofji Loki so se nam na Gorenjskem najlepši

stor. Njegove freske najdemo na Gorenjskem na Suhli, v Godeščah, pri Sv. Janezu v Bohinju, v Vrbi, pri Sv. Joštu nad Kranjem, pri Sv. Petru nad Begunjami itd. V lopi cerkve Sv. Janeza v Bohinju je zelo zanimiva njegova freska »Ribčica iz Ribčevega laza«, ki je bila odkrita in očiščena leta 1956.

Ali je res Kolumb odkril Ameriko?

Neki irski zgodovinar, ki pravi, da so pomorščaki iz Irske pred Kolumbom prepluli Atlantski ocean in prišli do severnih ameriških obal, se zdaj pripravlja na ekspedicijo, podobno ekspediciji »Kon-Tiki«, da bi dokazal svojo teorijo.

Petintridesetletni profesor londonske politehnične šole Geoffrey Ashe, ki to ekspedicijo pripravlja, pravi, da pripravljajo ladjo, ki bo čim bolj podobna tistim ladjam iz približno 6. stoletja našega štetja, ki so se jih posluževali irski mornarji. Te ladje niso bile podobne vikinjskim, ker so imele večjo krmo in so bile pri plovbi mnogo stabilnejše.

Geoffrey Ashe naslanja svojo teorijo o tem, da so Irci prvi odkrili Ameriko v 6. in 7. stoletju, na svoja raziskovanja srednjeveških dokumentov in rokopisov. Čeprav priznava, da njegovi dokazi niso najboljši, pa meni, da bi se na neki način

mogli podkrepiti. Kateri so njegovi glavni dokazi?

Na prvem mestu so zapiski o tem, da so Irci v srednjem veku potovali na Zapad in Jugozapad preko Atlantskega oceana, pa tudi na Island in Grönland. V teh zapiskih se govori o posebnih značilnostih nekih oddaljenih obalskih voda, o značilnostih, ki kažejo na možnost, da so to ameriške obale. To kaže na možnost, da so že ti pomorci prišli do ameriškega kontinenta.

Drugič, v vikinjskih zapiskih o potovanjih do Amerike se govori o odkritju nekaterih naselij na ameriški obali, kjer so ljudje govorili irski jezik. V teh zapiskih se o takih naseljih govori tudi na jugu prav do Floride.

In nazadnje, arheologi v Mehiki so odkrili kronike, v katerih se govori o obisku »belih ljudi z bradami in dolgimi sekira-

mi«. Te kronike so pisane prav v času, ki bi odgovarjal dobi, ko so Irci prepluli Atlantski ocean.

Geoffrey Ashe pravi, da bi bil cilj njihove ekspedicije ta, da preplove Atlantski ocean na podoben način, kot so ga mogli prepluti ti stari pomorci, in da prouči stare rokopise. Meni, da bo ekspedicijo lahko organiziral pred letom 1961.

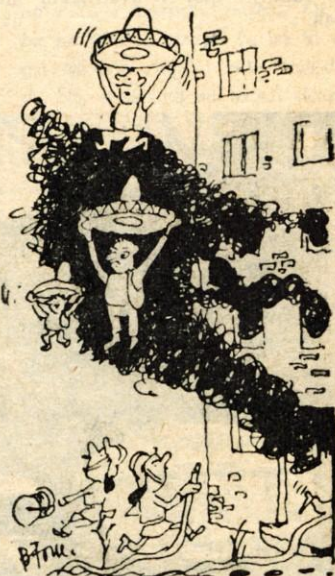
Znamke s tem žigom — čeprav ponarejenim — so take kot originalne, pri natančnejšem pregledu pa se vidi, da sta

Te ponarejene znamke so se v ZDA prvič pojavile pred približno letom dni in so takoj vzbudile sumničenja poštne funkcije OZN in ZDA. Čeprav so neprestano iskali in poizvedovali, jim ponarejevalcev še ni uspelo odkriti.

Znamke s tem žigom — čeprav ponarejenim — so take kot originalne, pri natančnejšem pregledu pa se vidi, da sta

črki »U« in »T« v napisu »United Nations« nekoliko deformirani. Razen tega so originalne znamke žigosane s strojem, falzifikat pa s štopiljko iz gumija.

ZA RAZVEDRILO

POŽAR V MEHIKI!

PROSIM: DAME
IMAJO PREDNOST

2 MILJONA DOLARJEV ZA FILME IN GRAMOFONSKÉ PLOŠČE

Znani interpretator rock and rolla Elvis Presley, ki služi vojaški rok v Zapadni Nemčiji, je letos s svojimi filmi in gramofonskimi ploščami zaslužil okoli 2 milijona dolarjev. To je le nekaj manj kot leta 1957, ko je bil še v civilu.

75

FRANK OWEN:

EDDIE CHAPMAN
PRIPOVEDUJE

V hotelu Ambassador je stanovalo veliko Špancev iz »Sinje divizije«, ki se je borila na vzhodni fronti. Pripovedovali so mi, da so bili dobri vojaki in v bojih zelo hrabri. Imeli pa so to slabost, da so takoj prodali izvrstno nemško opremo, kakor hitro so jo dobili. En polk so trikrat opremili, preden je naposled prispel do frontnih položajev. Španci so morali najti dobre kupce, zakaj imeli so na kupe denarja in v glavnem so pijančevali.

Ker je bilo videti, da bi utegnil še nekaj časa ostati v Parizu, sem sklenil kupiti si nekaj obleke. Nemci so organizirali zase črno borzo, do katere pa so imeli dostop samo tisti z vojaško prepustnico. Ko pa si prišel tja, si lahko dobil vse: čaj po 5000 frankov kilogram, kavo po 3000, kos mila je stal 120 frankov in tako naprej. Kupil sem blago po 2500 frankov meter. Bil je dober angleški predvojni izdelek.

Na črni borzi so prodajali Italijani in Francozi, katerim so Nemci dovolili ilegalno trgovino. Okrog stojnic so se zbirali vojaki in častniki vseh činov, kupili vse, kar jim je prišlo v roke in polagali kupljeno blago v majhne črne kovčke. Koliko plena so odnesli iz Francije in okupiranih dežel v tistih majhnih kovčkih — to bi res rad vedel.

Neka Lili, zoposlena v kabaretu Lido, me je odvedla, ko je slišala, da iščem krojača, v Romainville. Nisem se ravno prijeno počutil, ko sem vstopal skozi ozka vrata strašne trdnjave, v kateri sem bil interniran. Kje je Anthony Faramus? In kaj se je zgodilo z drugimi ujetniki? So mrtvi? Deportirani? Ali pa morda še vedno tu?

Lili me je predstavila krojaču, rekoč, da sem Norvežan, zakaj bil je Žid, ki ni nosil zvezde in pred Nemci je skrival svojo pravo identiteto. Kakor hitro sem začel govoriti, je prepoznal moj angleški naglas in oči so mu zažarele od presenečenja in veselja. Zanimal se je, ali poznam Anglijo, jaz pa sem mu odgovoril, da sem tam živel dve leti.

»Ali poznate kraj po imenu Golders Green?« me je vprašal.

Prikimal sem. Nato je on privlekel na dan nekaj poročnih fotografij svojega sina, res lepega fanta. Družina je bila očitno židovska in zato sem ga opomnil, naj fotografij ne kaže vsakemu tujcu.

»Konec koncev bi bil lahko namreč jaz Nemec,« sem mu rekel. On pa se je zasmel.

»Sir, vi ste prijatelj, o tem sem prepričan,« je odvrnil. Prislili me je, da sem popil z njim čaj in čašico žganja in z mano je bil tako zadovoljen, da bi me poljubil, če bi mu to dovolil. Ob slovesu sem mu toplo stisnil roko.

Nato sem obiskal kavarno Arabca Amaloja. Potem ko je zaprl lokal, sem večerjal z njim in njegovo ženo, tedaj pa je nekdo potrkal na vrata. Bili so štirje gosti, sami prijatelji, ki so želeli še nekaj popiti. Eden izmed njih se je začel meniti z mano in zdel se mi je zmeden, ko je slišal moj angleški naglas. Z levico si je podpiral glavo in mi skrivaj dajal s prsti znak V. Nisem se zmenil za njegove kretnje. Nato je začel politizirati.

Bil je fant ognjevitih oči in trdil je, da je bila njegova mati Angležinja; toda njegova angleščina je bila strahotna. Bil je pri makijih, francoskih partizanih in boril se je v Visokih Savojih. Trdil je, da so se morali vdati Nemcem, ker niso imeli niti orožja niti denarja. Krivdo za to je valil na Britance.

»Borili smo se do zadnjega naboja in mnogi moji tovariši so padli,« je trdil. »Za štirinajst dni so me spravili v taborišče, medtem pa so nam Nemci ponudili svobodo, če delamo zanje. Sprejeli smo — zakaj neki bi se borili

za zaveznike, če nam pa ti ne pomagajo? Zdaj vozim za Nemce kamion in zadovoljen sem. Sicer pa, ko pridejo Britanci ali Amerikanci v Pariz — kako se nam bo godilo? Od nas bodo pričakovali, naj ravnamo z njimi kot z velikimi osvoboditelji in naj jih pozdravljamo kot heroje. Imeli bodo vse najboljše, kakor Nemci, samo tako vljudni ne bodo.

Tudi z dvema drugima poznima gostoma sem spregovoril nekaj besed. Eden je bil iz Alzacije-Lorene, drugi pa iz Dijona. Kazalo je, da so vsi istega mnenja in da jim ni prav nič mar, ali jih bodo zavezniki osvobodili ali ne. Bili so pogumni fantje in v motni luči lokala, ko so pili konjak, mi jih je bilo žal, zakaj bili so ljudje, ki so izgubili ideale.

Dva dni po mojem obisku pri Amaloju sem spet srečal Krauserja. Kakor običajno, me je vljudno in pristrčno pozdravil in me povabil na večerjo skupaj s von Grunenom. Po naključju ali ne, izbral je ravno Latinsko četrt za izražanje svoje gostoljubnosti; morda pa so ga obvestili, da sem obiskal Amaloja. Seveda sem oprezno prikrival dejstvo, da sem bil tam. Krauser je naju s von Grunenom odpeljal v neki drugi arabski lokal, nedaleč od Amalojevega.

Tam je plesalo neko dekle in podrgetavalo s svojim trebuškom kakor hladetina, gostje pa so ji metali kovance za vrat, zmečkane bankovce pa potiskali za njene hlačke. Ko smo pili, je Krauser spregovoril o drugih lokalih, ki jih je poznal v Latinski četrti. Naposled je rekel: »Poznam tudi povsem zabaven lokal, ki mu pravijo »Le Refuge«. Moramo iti tja, ker je res zabaven.«

To je bil seveda Amalojev lokal in po razgovoru z njim, mu razumljivo nisem želel priti pred oči v družbi svojih dveh nemških kolegov. Odvrnil sem kar najbolj ravno dušno, da nimam nič proti temu, da bi še kam šli, da pa lokale te vrste res nimam za zabavne. Mimo tega imam v »Lidu« zmenek z neko prijateljico.